

Jaarverslag 2016

Stichting O.V.O. Hoeksche
Waard,
te Puttershoek

(o [) v o]

INHOUDSOPGAVE

Pagina:

Bestuursverslag:

Algemeen instellingsbeleid	4
Kengetallen	28
Financieel beleid	33
Verslag Raad van Toezicht	36

Jaarrekening:

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	43
Balans per 31 december 2016	47
Staat van baten en lasten 2016	48
Kasstroomoverzicht 2016	49
Toelichting op de te onderscheiden posten van de balans	50
Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten	53
Verbonden partijen	57
Verantwoording subsidies	58
Wet normering bezoldiging topfunctionarissen	59
Gebeurtenissen na balansdatum	62
Niet uit balans blijvende rechten en verplichtingen	63
Bestemming van het resultaat	64
Ondertekening College van Bestuur en Raad van Toezicht	65

Overige gegevens:

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	67

(o[]vo]

BESTUURSVERSLAG

Stichting openbaar voortgezet onderwijs Hoeksche Waard

Bestuursverslag

2016

Geschreven door: L.J. van Heeren

voorzitter college van bestuur

Inhoud

- 1. Algemene informatie omtrent de instelling**
 - Doelstelling van de organisatie; missie en visie
 - Organisatie
 - Kernactiviteiten
 - Relationele waarden
- 2. Onderwijskundig beleid, kwaliteit en veiligheid**
 - Kwaliteit
 - Veiligheidsbeleid
- 3. Personeel**
 - Integraal personeelsbeleid
 - Personeel in cijfers
 - Ziekteverzuim
 - Verklaring omtrent het gedrag
 - Uitkeringslasten
 - Beheersing uitkeringen na ontslag
 - Funciemix
 - Kengetallen personele bezetting
- 4. Huisvesting/facilitair**
 - MIOH
 - RIE
 - MOP
- 5. Samenwerking en Organisatiecommunicatie**
 - Samenwerking
 - Organisatiecommunicatie
- 6. Governance ontwikkelingen**
 - Algemeen
 - Managementstatuut
- 7. Ouders**
 - Samenvatting
 - Afhandeling van klachten
- 8. Leerlingenaantallen en marktaandeel**
- 9. Financieel beleid**
 - Inkomsten
 - De voorziening groot onderhoud
 - Personeelsvoorziening duurzame inzetbaarheid
 - Personeelsvoorziening arbeidsjubilea
 - Nederlandse Aanbestedingswet
- 10. Planning & control, risicomanagement**
 - Planning & control cyclus
 - De meerjarige begroting
 - Meerjarig integraal beleid
 - Meerjarig bestuursformatieplan
- 11. Continuïteitsparagraaf**

1. Algemene informatie omtrent de instelling

- **Doelstelling van de organisatie; missie en visie**

Ons motto 'Jouw toekomst, onze uitdaging' geeft de missie en visie van onze stichting op kernachtige wijze weer: Stichting OVO HW ziet het als een uitdaging kwalitatief hoogstaand openbaar voortgezet onderwijs aan te bieden dat *elke* leerling voorbereidt op de toekomst. We bieden onderwijs op vrijwel elk niveau: van vmbo basis tot en met gymnasium. In het gebouw van het Actief College wordt tevens praktijkonderwijs (klas 1 t/m 3) aangeboden door het Praktijk College, dat onder de Onderwijsgroep Galilei valt.

Om haar doelstellingen te bereiken werkt Stichting OVO HW intensief samen met de stichting voor openbaar primair onderwijs in de Hoeksche Waard. Samen vormen zij de Onderwijsgroep Acis.

Enkele belangrijke partners zijn:

- Vereniging passend voortgezet onderwijs Koers VO
- Samenwerkingsverband ROOZZ, regionaal overleg openbaar onderwijs Zuid-Holland Zuid
- Onderwijsgroep Galilei (praktijkonderwijs).
- Schoolbesturen voor bijzonder primair en voortgezet onderwijs Hoeksche Waard
- Gemeenten in de Hoeksche Waard

- **Organisatie**

Stichting OVO HW nam op 1 januari 2011 de bestuurstaak voor de Regionale Scholengemeenschap Hoeksche Waard over van de gemeente Oud-Beijerland. De nieuwe stichting kent een College van bestuur en een Raad van toezicht. Stichting OVO HW is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder dossiernummer 51474727.

Stichting OVO HW biedt op twee locaties in Oud-Beijerland openbaar voortgezet onderwijs aan. Onze scholen hebben een streekfunctie. Tot 1 augustus 2011 droegen de beide locaties de naam RSG Hoeksche Waard, met als toevoeging locatie Hoefsmid en Koninginneweg. Met ingang van het schooljaar 2011/2012 hebben de locaties een eigen naam:

- Hoeksch Lyceum
voor gymnasium, atheneum, havo en mavo
- Actief College
voor vmbo basis- en kaderberoepsgerichte leerweg (met lwoo) en gemengd theoretische leerweg met de profielen Zorg & Welzijn; Economie & Ondernemen; Bouw, Wonen & Interieur; Mobiliteit & Transport; Produceren, Installeren & Energie;

De locatiedirecteuren dragen de integrale verantwoordelijkheid voor hun vestiging onder eindverantwoordelijkheid van het college van bestuur.

Zie ook: <http://ovohw.nl/organisatie/managementstatuut/>

Het bestuur stelt elke vier jaar een strategisch beleidsplan (SBP) op. Het SBP voor de kalenderjaren 2016-2020 stelt kaders voor de schoolplannen voor de cursusjaren 2016-2021. Het strategisch beleidsplan wordt jaarlijks vertaald in een jaarplan voor de stichting. Hetzelfde geldt voor de schoolplannen, die per schooljaar geconcretiseerd en geactualiseerd worden. Zo ontstaat een cyclische beleidsvoering.

Het financiële beleid is vastgelegd in een meerjarenbegroting die jaarlijks wordt geactualiseerd. De stichting beschikt over een treasurystatuut.

- **Kernactiviteiten**

De kernactiviteit van Stichting OVO HW is het verzorgen van goed openbaar voortgezet onderwijs in de Hoeksche Waard.

Stichting OVO HW is aangesloten bij de sectororganisatie VO Raad, bij de besturenbond VOS/ABB, bij het regionaal samenwerkingsverband openbaar onderwijs ROOZZ en bij het samenwerkingsverband Passend Voortgezet Onderwijs Koers VO.

- **Relationele waarden**

Onze stichting en scholen hanteren de relationele waarden van Jakob Rigter.

-rechtvaardigheid	- behandel de ander zoals je zelf behandeld wilt worden
-weldadigheid	- doe de ander goed
-waardigheid	- wees respectvol
-vrijheid	- jouw vrijheid mag geen belemmering voor de ander zijn

2. Onderwijskundig beleid, kwaliteit, veiligheid

De belangrijkste doelstellingen van de stichting met betrekking tot het onderwijskundig- en kwaliteitsbeleid zijn vastgelegd in het meerjarig strategisch beleidsplan. Onze scholen hebben hun meerjarenbeleid vastgelegd in het schoolplan dat is gebaseerd op het strategisch beleidsplan, de onderwijsopbrengsten en trendanalyses, inspectierapporten, tevredenheidpeilingen (ouders, leerlingen en personeel) en de ontwikkeling van het marktaandeel. De stichting en de scholen actualiseren het meerjarenbeleidsplan jaarlijks in een jaarplan en hanteren daarbij hetzelfde cyclische format.

In 2015 ontwikkelde de stichting een nieuw strategisch beleidsplan voor de kalenderjaren 2016-2020; de scholen stellen een nieuw schoolplan op voor de schooljaren 2016-2021. Deze plannen worden vastgesteld door het bestuur.

- **Kwaliteit**

Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Belangrijke indicatoren voor het vaststellen van de kwaliteit zijn: veiligheid, pedagogisch klimaat en leeropbrengsten. De kwaliteit van de scholen wordt periodiek onderzocht door de onderwijsinspectie, die alle leerwegen van het Actief College en Hoeksch Lyceum positief beoordeeld heeft. De onderwijsinspectie baseert het oordeel onder andere op:

-de onderbouwpositie van de leerling in klas 3 ten opzichte van het advies van de basisschool.

Hieruit blijkt of er meer opstroom is (naar een zwaardere leerweg) dan afstroom.

-de onderbouwsnelheid

Het betreft hier het aantal doublures in de klassen 1 en 2

-het bovenbouwsucces

Het gaat hier om het aantal leerlingen in de bovenbouw dat zonder afstroom of doublure het diploma behaalt.

-de examenresultaten

De hierna volgende resultaten van onze scholen zijn door de onderwijsinspectie vastgesteld in 2016 en gebaseerd op de behaalde resultaten in de cursusjaren 2012/2013, 2013/2014 en 2015/2016. Meer hierover treft u aan op:

<https://zoekscholen.onderwijsinspectie.nl/zoek-en-vergelijk?redir&searchtype=generic&zoekterm=15XV>

Resultaten Actief College:

Onderbouwpositie van de leerling in klas 3 t.o.v. het advies van de basisschool		-boven de norm
Onderbouwsnelheid		-boven de norm
Bovenbouwsucces		-boven de norm
Gemiddeld examencijfer vmbo basis	6,82 (norm is 6,32)	-boven de norm
Gemiddeld examencijfer vmbo kader	6,39 (norm is 6,17)	-boven de norm

Resultaten Hoeksch Lyceum:

Onderbouwpositie van de leerling in klas 3 t.o.v. het advies van de basisschool (*)		-boven de norm
Onderbouwsnelheid		-boven de norm

Bovenbouwsucces mavo		-boven de norm
Bovenbouwsucces havo		-onder de norm
Bovenbouwsucces vwo		-boven de norm
Gemiddeld examencijfer mavo	6,22 (norm is 6,19)	-boven de norm
Gemiddeld examencijfer havo	6,37 (norm is 6,27)	-boven de norm
Gemiddeld examencijfer vwo	6,38 (norm is 6,3)	-boven de norm

Wij zijn er trots op dat het Actief College en Hoeksch Lyceum op vrijwel alle onderdelen beter scoren dan de gemiddelde school in Nederland!

De tevredenheid van ouders en leerlingen over onze scholen wordt jaarlijks door ons gemeten middels enquêtes van 'Kwaliteitsscholen' en vertoont een opgaande lijn.

Het *Actief College* scoorde in 2016 als volgt:

Tevredenheid leerlingen	7,3
Tevredenheid ouders	8,5
Schoolklimaat	7,7
Veiligheid	9,1

Zie ook: <https://www.scholenopdekaart.nl/Middelbare-scholen/3239/Actief-College/categorie/Waardering>

Het *Hoeksch Lyceum* scoorde in 2016 als volgt:

Tevredenheid leerlingen	7,1
Tevredenheid ouders	8,5
Schoolklimaat	7,5
Veiligheid	9,1

Zie ook: <https://www.scholenopdekaart.nl/Middelbare-scholen/3238/Hoeksch-Lyceum/categorie/Waardering>

Wij zijn er trots op dat onze scholen door leerlingen en ouders hoog gewaardeerd worden.

- **Veiligheidsbeleid**

Op 1 augustus 2015 trad de Wet sociale veiligheid (in de volksmond 'Antipestwet') in werking. Hiermee werden schoolbesturen verplicht zorg te dragen voor de sociale veiligheid op hun scholen. Zij mogen zelf bepalen hoe zij dit aanpakken. Het is geen geheel nieuwe wet. Het gaat om aanpassingen van al bestaande wetten: de WPO, WEC en WVO. Schoolbesturen hebben de volgende verplichtingen:

- het voeren van sociaal veiligheidsbeleid;
- het beleggen van de volgende taken bij een persoon: coördineren van het beleid ten aanzien van pesten en fungeren als aanspreekpunt in het kader van pesten;
- de monitoring van de sociale veiligheid van leerlingen, zodanig dat het een actueel en representatief beeld geeft. Hieronder valt ook het welbevinden van leerlingen.

Het sociaal veiligheidsbeleid vormt sinds 2016 een onderdeel van het toezichtprotocol van de onderwijsinspectie.

Stichting OVO HW vindt een veilig schoolklimaat voor leerlingen en medewerkers van groot belang en beschikt over een veiligheidsbeleid met daarin belangrijke afspraken en regels, alsmede een gedragscode. Het veiligheidsbeleid is gebaseerd op onze relationele waarden (zie algemene informatie over de stichting). Immers, regels zonder waarden zijn waardeloze regels. Het veiligheidsbeleidsplan is te raadplegen via onze website: <http://ovohw.nl/beleid/veiligheid/>.

Onze scholen nemen jaarlijks tevredenheidpeilingen af onder de leerlingen, waarin hun welbevinden aan de orde wordt gesteld. Stichting OVO HW voldoet aan de eisen zoals gesteld in de Wet sociale veiligheid.

3. Personeel

- **Integraal personeelsbeleid**

In 2016 werd het personeelsbeleid binnen Stichting OVO HW geactualiseerd en vastgelegd. Het integraal personeelsbeleidsplan (IPB) kwam tot stand in nauwe samenwerking met een delegatie van de personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad en de directies van de scholen.

Het IPB beleid is in te zien via onze website: <http://ovohw.nl/personeel/>

- **Personeel in cijfers**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Aantal mannen	92	80	78	77	74	77	80
Aantal vrouwen	68	73	74	71	73	85	89
Totaal medewerkers	160	153	152	148	147	162	169
Mannen in fte	86,9	70,0	69,9	70,2	69,5	73,52	72,49
Vrouwen in fte	50,9	49,7	48,9	49,1	53,2	62,23	66,79
Totaal in fte	137,8	119,7	118,8	119,3	122,7	135,75	139,28
20 tot 35 jaar in aantallen	29	35	39	38	37	49	50
35 tot 55 jaar in aantallen	45 [^]	66	65	64	62	67	72
55 jaar en ouder in aantallen	86 [^]	52	48	46	48	46	47
Totaal medewerkers	160	153	152	148	147	162	169

Peildatum 31 december

[^]Categorie 35 tot 50 en/of categorie 50 en ouder

- **Ziekteverzuim**

		Kort 0-8 d	Middel 8-43 d	Lang > 43 d	Totaal	Meldings frequentie	Verzuim duur
Hoeksch Lyceum	2013	1,39%	0,72%	6,07%	9,18%	2,09	11,23
	2014	1,32%	0,56%	2,11%	3,99%	1,64	7,76
	2015	1,40%	0,63%	1,85%	3,88%	1,92	5,39
	2016	1,54%	1,27%	3,32%	6,13%	2,05	9,11
Actief College	2013	1,42%	1,15%	4,88%	7,45%	1,82	11,05
	2014	1,45%	0,98%	3,10%	5,53%	1,65	7,73
	2015	1,78%	0,51%	2,05%	4,34%	2,12	15,33
	2016	1,77%	0,90%	0,75%	3,42%	2,44	5,09
Bovenschools	2013	0,58%	0,19%	2,71%	3,48%	0,59	28,80
	2014	0,88%	1,75%	0%	2,63%	0,40	11,25
	2015	1,13%	0%	0%	1,13%	1,20	3,17
	2016	0,58%	0%	0%	0,58%	0,40	4,50
Totaal	2013	1,37%	0,86%	3,94%	8,31%	1,89	11,98
	2014	1,35%	0,75%	1,93%	4,52%	1,58	7,80
	2015	1,54%	0,57%	1,88%	3,98%	1,99	8,87
	2016	1,60%	1,10%	2,27%	4,97%	2,14	7,38

Landelijk verzuim in VO +/- 4,19% (2014 en 2015)
 Landelijk meldingsfrequentie VO +/- 1,6 X (2014 en 2015)
 Landelijke verzuimduur 12 à 13 dagen (2014 en 2015)

In 2012 werd het verzuimbeleid deels herzien. De leidinggevenden zijn nu, meer dan voorheen, betrokken bij de begeleiding en re-integratie van de zieke medewerker. Het ziekteverzuim daalde en ligt nu in de buurt van het landelijk gemiddelde.

- **Verklaring omtrent het gedrag**

De Verklaring Omtrent het Gedrag is een wettelijke voorwaarde voor het uitoefenen van werkzaamheden binnen een onderwijsinstelling. Voor zowel onderwijzend personeel, directie, onderwijsondersteunend personeel als medewerkers met een vrijwilligerscontract is een Verklaring Omtrent het Gedrag in onze administratie aanwezig.

- **Uitkeringslasten:**

De premie ten gevolge van de WHK (werkhervattingskas) vertoont sinds 2015 zowel een absolute als een percentuele daling (de totale loonsom is gestegen). Het betreft eerder ontslagen medewerkers (soms 2 tot 5 jr. geleden), die zich vanuit WW of anderszins weer meldden als (extra) ziektekostenpost. Door de daling vallen de premielasten (bij gelijkblijvende loonsom) in 2017 vermoedelijk +/- € 20.000,- lager uit dan in 2016.

UWV Whk premie 2014 - 1,60 %

UWV Whk premie 2015 - 2,03 %

UWV Whk premie 2016 - 1,60 %

UWV Whk premie 2017 - 1,43 %

(*In 2013 en de jaren daaraan voorafgaand was er sprake van een ander stelsel en zodoende een andere premieopbouw en terminologie).

- **Beheersing uitgaven uitkering na ontslag**

Het beleid van het bestuur is er op gericht gedwongen ontslag zo veel mogelijk te voorkomen. We onderscheiden twee vormen van ontslag:

-Ontslag om economische redenen

-Ontslag wegens disfunctioneren

- *Ontslag om economische redenen*

Het leerlingenaantal binnen onze regio binnen het voortgezet onderwijs is in de afgelopen jaren licht gestegen. De scholen van Stichting OVO HW hebben in de afgelopen jaren een flinke groei doorgemaakt. Sinds 2012 zijn er geen medewerkers om economische redenen ontslagen. Stichting OVO HW stelt jaarlijks een meerjarig bestuursformatieplan op waarin de gewenste docentformatie, directieformatie en formatie ondersteunend personeel wordt opgenomen.

- *Ontslag wegens disfunctioneren (persoonsgebonden redenen)*

OVO HW heeft een duidelijk selectie-, beoordelings- en professionaliseringsbeleid opgesteld. Nieuwe medewerkers hebben in principe een proeftijd (tijdelijk dienstverband) van een jaar. Gedurende de proeftijd wordt het functioneren van de nieuwe medewerker door de directie beoordeeld. Er worden lesbezoeken afgelegd en gesprekken uit de gesprekscyclus gevoerd. Wanneer de medewerker nog niet voldoende heeft kunnen overtuigen bestaat de mogelijkheid tot een tweede proefjaar, mogelijk wordt ook een verbeterplan opgesteld. Bij onvoldoende groei wordt de samenwerking beëindigd.

De stichting en scholen stimuleren de medewerkers zich voortdurend te professionaliseren.

- **Funciemix**

In maart 2015 vond een decentraal georganiseerd overleg (DGO) plaats tussen het schoolbestuur en de werknemersbonden over de funciemix. De vergadering werd bijgewoond door een delegatie van de PMR.

Afgesproken werd dat de uiteindelijke doelstelling voor de verhouding docentfuncties LB, LC en LD binnen onze scholen wordt verlaagd ten opzichte van de oorspronkelijke doelstelling. Dat is noodzakelijk in verband met de betaalbaarheid. Ook werd afgesproken dat Stichting OVO HW in drie grote stappen naar de maatwerkdoelstelling toe groeit:

datum	LB	LC	LD
1/10/2014	45%	31%	24%
1/10/2015	37%	36%	27%
1/10/2016	29%	40%	31%

In 2016 werd het beleidsplan funciemix geactualiseerd en vond een nieuwe promotieronde in het kader van de funciemix plaats. De funciemixdoelstellingen voor de jaren 2014 en 2015 zoals hierboven vermeld, zijn behaald. De sollicitatieprocedure voor de funciemixdoelstelling 2016 is in december 2016 van start gegaan. Er is nog promotieruimte voor ongeveer 10 fte onderwijzend personeel.

- **Kengetallen personele bezetting**

Het bestuur stelt jaarlijks voor 1 mei een meerjarig bestuursformatieplan op voor de komende schooljaren. Uitgangspunt daarbij is het verwachte leerlingenaantal in het nieuwe schooljaar. Alleen door vooruit te kijken kan een bij het leerlingenaantal passende formatie worden gerealiseerd. De bekostiging van het Rijk is gebaseerd op de reguliere teldatum 1 oktober. De bekostiging wordt met ingang van 1 januari volgend op de teldatum aangepast.

De omvang van de formatie wordt op schoolniveau vastgesteld op basis van de volgende ratio's:

Per aantal leerlingen:

169,12	- 1 fte directie
17,14 (*)	- 1 fte onderwijzend personeel
104,38	- 1 fte onderwijs ondersteunend personeel

(*) voor leerlingen met een lwoo beschikking geldt een aanvullende ratio OP van 18,93

4. Huisvesting/ facilitair

- **MIOH**

Medio 2016 stelde de gemeente Oud-Beijerland een meerjarig integraal onderwijs huisvestingsplan (MIOH) vast, waarin is vastgelegd dat het Actief College in 2018 vervangende nieuwbouw mag realiseren in de nieuwe wijk Poortwijk III. Afspraak is dat Stichting OVO HW de voor het Actief College gereserveerde onderhoudsgelden inbrengt tot een bedrag van € 1.300.000.

Verwacht wordt dat een nieuw gebouw een grotere aantrekkingskracht op leerlingen zal hebben, een plezieriger leer-/werkomgeving biedt en dat de exploitatiekosten lager zullen uitvallen. In de maanden september tot en met december heeft een personeelsvertegenwoordiging van het Actief College in samenwerking met Hevo Projectmanagement een programma van eisen opgesteld, nadat een bezoek werd gebracht aan een aantal nieuw gebouwde VMBO scholen.

In 2017 vindt de architectenselectie plaats, wordt een voorontwerp en definitief ontwerp opgesteld, alsmede het bestek. Doelstelling is in 2018 te gaan bouwen, zodra de tijdelijke huisvesting van de Open Waard op de beoogde bouwlocatie is verwijderd.

- **RIE**

In 2014 werd op beide scholen een Risico-inventarisatie (RIE) verricht. De urgente actiepunten zijn reeds uitgevoerd. De overige verbeterpunten worden gefaseerd uitgevoerd conform de aanbevelingen in de RIE.

- **MOP**

In november/december 2011 liet stichting OVO HW een meerjarig onderhoudsplan (MOP) opstellen door Asset Facility Management. Een second opinion werd verricht door Valtos architecten. Sindsdien wordt jaarlijks een realistische dotatie aan de voorziening onderhoud gedaan. De noodzakelijke dotatie aan de voorziening is in de (meerjarige) begroting opgenomen.

- Hoeksch Lyceum

In het Hoeksch Lyceum zijn in 2016 de aula, de keuken en toiletten gerenoveerd.

In 2017 staan de volgende projecten op stapel:

- personeelskamer,
- gangen en leerpleinen eerste en tweede verdieping
- binask 3; ruimten OOP

- Actief College

In verband met de komende nieuwbouw vond in het Actief College geen groot onderhoud plaats. Wel werd het noodzakelijk klein onderhoud uitgevoerd.

5. Samenwerking en organisatiecommunicatie

Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Hoeksche Waard en Stichting Acis openbaar primair onderwijs Hoeksche Waard werken bestuurlijk nauw samen. Ook inhoudelijk wordt samengewerkt. Enkele voorbeelden:

De Hoeksche Waardse Plaatsingswijzer en het pré-vwo.

- **Samenwerking**

-Samenwerkingsverband passend voortgezet onderwijs Koers VO

Met ingang van 1 augustus 2015 werd de wetwijziging Passend onderwijs van kracht. In de komende jaren zal het passend onderwijs zich verder binnen het regulier en speciaal primair en voortgezet onderwijs ontwikkelen. Stichting OVO HW neemt deel aan het samenwerkingsverband Passend Voortgezet Onderwijs Koers VO. Het samenwerkingsverband Koers VO is een vereniging van 24 besturen met ruim 100 VO-scholen, van praktijkonderwijs tot gymnasium, in de regio Groot-Rotterdam. Zie ook: <http://www.koersvo.nl/>. De missie van het SWV is "Samen werken aan een perspectiefrijke toekomst voor elke jongere". De bestuursvoorzitter van OVO HW was in 2016 onbezoldigd lid van de raad van toezicht van Koers VO.

De schoolbesturen voor voortgezet onderwijs Hoeksche Waard hebben in 2016 geregeld onderling overleg gevoerd over het lidmaatschap van het samenwerkingsverband Koers VO, dat in de ogen van de Hoeksche Waardse schoolbesturen te zeer gericht is op de situatie in de grote stad. Dure voorzieningen als OPDC's (ortho pedagogisch didactisch centrum) worden collectief bekostigd, maar door Hoeksche VO-scholen niet of nauwelijks gebruikt. Afstand en situering in de grote stad spelen daarbij een grote rol. De deelname praktijkonderwijs, LWOO en SO vanuit de Hoeksche Waard ligt eveneens lager dan in Groot-Rotterdam. Aangetoond is dat de VO-scholen in de Hoeksche Waard er beter in slagen kinderen in het regulier onderwijs te houden en te laten opstromen dan in andere delen van de Koers-regio. Koers VO betekent voor de Hoeksche Waard zoiets als: Wel de lasten, niet de lusten.

Een eigen samenwerkingsverband voor de VO-scholen in de Hoeksche Waard met een beleid dat meer gericht is op het bieden van passend onderwijs binnen de reguliere setting (schoolmodel) en de scholen daarvoor ook in financiële zin kan belonen, zou gezien het bovenstaande beter passen bij de situatie van het voortgezet onderwijs in de landelijke Hoeksche Waard. Nu bieden reguliere scholen zelf brede ondersteuning, maar krijgen daar nauwelijks financiële middelen voor. Een SWV HW zal daar verandering in kunnen brengen, al zullen VSO plaatsingen incidenteel blijven voorkomen.

Eind 2016 hebben de Hoeksche schoolbesturen overleg gevoerd met het college van bestuur van Koers VO over het bovenstaande. Niet alleen denken de besturen dat de scholen hierdoor beter worden gefaciliteerd om bij de situatie passend onderwijs te geven, ook zal een betere doorgaande lijn op het gebied van passend onderwijs ontstaan door samenwerking met het samenwerkingsverband primair onderwijs Hoeksche Waard. Verwacht wordt dat tevens het overleg met de gemeenten over jeugdbeleid meer rendement zal hebben dan nu het geval is.

-Regionaal overleg openbaar onderwijs Zuid-Holland Zuid

Stichting OVO HW is lid van ROOZZ, het regionaal overleg openbaar onderwijs Zuid-Holland Zuid. Dit samenwerkingsverband bevordert mobiliteit van medewerkers van de openbare scholen in de regio. Zie ook: www.roozz.nl In geval van calamiteiten, zoals sterke leerlingendaling bij een van de schoolbesturen, treden de schoolbesturen van ROOZZ collegiaal op.

-VAVO Rijnmond en Da Vinci

De stichting heeft in het kader van VAVO-opleidingen overeenkomsten gesloten met twee ROC-instellingen: VAVO-Rijnmond College en Da Vinci College.

- **Organisatiecommunicatie**

Stichting OVO HW geeft drie maal per jaar in samenwerking met Stichting Acis voor primair onderwijs het blad Acis/OVO Actueel uit. Het wordt verspreid onder de ouders en medewerkers van onze scholen, de scholen voor primair onderwijs, de plaatselijke politiek, gemeenteambtenaren, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en de plaatselijke pers.

In Acis/OVO Actueel wordt aandacht besteed aan:

- ontwikkelingen rond de openbare scholen in de HW (primair en voortgezet onderwijs)
- ontwikkelingen rond de stichting Acis/OVO HW.
- algemeen onderwijsnieuws.

Stichting OVO HW trad in 2016 op lokaal en regionaal niveau enkele malen in de publiciteit. Onder andere over de Plaatsingswijzer Hoeksche Waard, over de vervangende nieuwbouw voor het Actief College, de renovatie van het Hoeksch Lyceum, de pensionering van de heer De Weijer en de komst nieuwe directeur van het Actief College, mevrouw Koole.

Op onze website www.ovohw.nl staan de laatste ontwikkelingen rond de stichting en zijn belangrijke beleidsdocumenten te vinden. Het Hoeksch Lyceum en het Actief College communiceren intensief met hun omgeving via hun websites (www.hoekschlyceum.nl en www.actiefcollege.nl), maar ook via Facebook en Twitter.

6. Governance ontwikkelingen

- **Algemeen**

Stichting OVO HW wordt bestuurd door het college van bestuur.

Het bestuur werd gevormd door 1 persoon met een werktijdfactor 0,4

- de heer L.J. van Heeren, voorzitter college van bestuur

De Raad van toezicht voert het toezicht op het beleid van het bestuur uit. De Raad vergaderde in 2016 vijf keer en kende de volgende samenstelling:

- de heer B. de Koning, voorzitter
- de heer C.J. de Liefde
- de heer P. M.A. Homminga
- de heer J.G. Onnink
- de heer J. van der Linden

In 2016 waren alle leden van de RvT aftredend. Alle toezichthouders hebben aangegeven hun werkzaamheden in de komende jaren te willen voortzetten.

De rvt keurde de volgende documenten goed:

- Jaarrekening 2015
- Begroting 2017 en meerjarenraming
- OVO Jaarplan 2016 en 2017
- Strategische beleidsplan 2016-2020
- Meerjarig bestuursformatieplan 2016-2020

De rvt stelde vast:

- het jaarverslag 2015 van de RvT
- Berekening complexiteitspunten WNT

- **Managementstatuut**

De directeur van het Actief College/ de rector van het Hoeksch Lyceum zijn binnen hun vestiging verantwoordelijk voor:

- De kwaliteit van het onderwijs
- Het welbevinden van de leerlingen
- Het personeel
- De financiën
- De communicatie met de omgeving
- De profilering van de school
- Het dagelijks onderhoud van het gebouw

Huisvestingsaangelegenheden van enige importantie (groot onderhoud) worden door het bestuur geïnitieerd. De kosten worden rechtstreeks doorbelast aan de desbetreffende locatie.

De locatiedirecteuren en de voorzitter college van bestuur voeren maandelijks overleg. De bestuurder is voorzitter van het centraal management team (CMT). De voorzitter college van bestuur voert daarnaast maandelijks met beide directeuren afzonderlijk overleg over de ontwikkelingen en resultaten op de scholen. Een en ander is vastgelegd in het managementstatuut: <http://ovohw.nl/organisatie/managementstatuut>.

Op 31 december 2016 was mevrouw R. Valkenburg rector van het Hoeksch Lyceum; Mevrouw R. Koole was op die datum directeur van het Actief College. Zij is per 1 augustus 2016 de opvolger van de heer De Weijer, die met pensioen ging.

7. Ouders

- Samenvatting

Stichting OVO HW ziet ouders als belangrijke partners. Onze scholen nemen ouders serieus en werken met hen samen:

-Beide locaties hebben een ouderraad die een rol speelt bij de organisatie en uitvoering van activiteiten. Daarnaast worden hand- en spandiensten door ouders verricht.

-Samen met hun kind zijn ouders onze belangrijkste cliënten. Periodiek meten wij de tevredenheid van ouders en leerlingen. Een deel van de resultaten is voor eenieder in te zien via: www.scholenopdekaart.nl

-Wij zien ouders, samen met andere representanten uit het maatschappelijke domein, als stakeholders waar het schoolbestuur verantwoording aan moet afleggen. Het bestuur bespreekt het jaarverslag met de schoolleiding en medezeggenschapsraad en plaatst het jaarverslag op de website: <http://ovohw.nl/materieel/financieel/>

-In 2007 is de Wet Medezeggenschap op Scholen (WMS) van kracht geworden. Het reglement voor onze MR is hier op gebaseerd. De MR heeft advies- dan wel instemmingsrecht. In de Wet op de medezeggenschap is vastgelegd dat alle scholen een medezeggenschapsraad (MR) hebben waarin ouders, leerkrachten en leerlingen vertegenwoordigd zijn. De directeur/rector vertegenwoordigt het bevoegd gezag in het overleg met de MR, daar waar het gaat om door het bestuur aan de directeur gemandateerde taken. De MR bespreekt het bestuursbeleid met het college van bestuur.

Zie het reglement medezeggenschap: <http://ovohw.nl/organisatie/medezeggenschap>.

Op 31 december 2016 was de heer H. van Es (personeelsgeleding) voorzitter van de MR, mevrouw I. Termeer (personeelsgeleding) was secretaris.

- Afhandeling van klachten

Stichting OVO HW heeft een veiligheidsbeleid opgesteld. Doel is kinderen, ouders en personeel een veilige omgeving en een aantrekkelijk schoolklimaat te bieden. Het bestuursbeleid kan per locatie nader worden gespecificeerd en vastgelegd in schoolregels of (pest)protocollen.

Stichting OVO HW kent een klachtenregeling conform de modelregeling van de besturenorganisaties. Beide scholen hebben enkele schoolcontactpersonen (ook wel intern vertrouwenspersonen genoemd). In de schoolgids en op de websites is een verwijzing naar de klachtenregeling opgenomen. In 2016 werd er één klacht ingediend bij het college van bestuur. De landelijke klachtencommissie nam de klacht in behandeling en stelde het bestuur in alle opzichten in het gelijk.

8. Leerlingenaantallen en marktaandeel

Het leerlingenaantal voortgezet onderwijs in de Hoeksche Waard neemt sinds 2012 fors toe. Het marktaandeel van OVO HW steeg eveneens.

Door het verder versterken van de profielen van de beide scholen en het verbeteren van de onderwijskwaliteit, de communicatie, de samenwerking met het (openbaar) basisonderwijs en de uitstraling van de gebouwen zal het marktaandeel in de komende jaren naar verwachting verder toenemen. De Hoeksche Waard is anticiperregio, hetgeen betekent dat er een forse ontgroening zal gaan plaatsvinden. Krimp is op de peuterspeelzalen en basisscholen inmiddels goed voelbaar. Vanaf 2017 zal ook het voortgezet onderwijs de gevolgen hiervan gaan ondervinden.

Leerlingenaantal:		exclusief VAVO						
OVO HW	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Actief College	517	533	465	437	365	365	429	440
Hoeksch Lyceum	1233	1157	1064	948	856	842	859	909
Totaal Ovo HW	1750	1690	1529	1385	1221	1207	1288	1349
Willem v Oranje	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
	1878	1930	1872	1931	1863	1839	1810	1757
Wellant HW	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
	411	385	376	371	393	415	438	449
Totaal	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
tot. HW	4039	4005	3777	3687	3477	3461	3536	3555
Marktaandeel								
OVO HW	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Actief College	12,80	13,30	12,31	11,9	10,5	10,5	12,1	12,4
Hoeksch Lyceum	30,52	28,88	28,17	25,7	24,6	24,3	24,3	25,6
% OVO HW	43,32	42,18	40,49	37,6	35,1	34,9	36,4	37,9
	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
% Willem v Oranje	46,50	48,19	49,56	52,4	53,6	53,1	51,2	49,4
	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
% Wellant	10,18	9,61	9,95	10,1	11,3	12,0	12,4	12,6

9. Financieel beleid

- **Inkomsten**

Stichting OVO HW ontvangt zijn inkomsten voornamelijk van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. De baten hebben betrekking op de personele kosten, de materiële instandhouding en het onderwijsleerpakket. De stichting stelt jaarlijks een meerjarenbegroting op. De integrale begroting bestaat uit een:

-bovenschoolse begroting

-begroting Hoeksch Lyceum

-begroting Actief College

De stichting ontvangt aanvullende middelen van de gemeente Oud-Beijerland als tegenprestatie voor de huur van sportaccommodaties en van het samenwerkingsverband Koers VO voor het geven van passend onderwijs.

- **De voorziening groot onderhoud**

Eind 2011 is een meerjarige onderhoud planning (MOP) opgesteld voor het onderhoud van de schoolgebouwen. De dotatie aan de voorziening onderhoud is afgestemd op het onderhoud in de MOP. Onderhoudswerkzaamheden zullen, waar mogelijk, gecombineerd en daardoor weleens in een ander kalenderjaar dan in de MOP vermeld, worden uitgevoerd. Doel hiervan is het beperken van de kosten en de overlast.

- **Personeelsvoorziening duurzame inzetbaarheid**

In 2014 is een nieuwe cao VO van kracht geworden. De cao biedt de medewerkers duurzame inzetbaarheidsuren (art. 7.1 cao VO). Dit wil zeggen dat medewerkers de mogelijkheid hebben uren te 'sparen'. Deze uren kunnen in een ander jaar worden opgenomen. Het gaat daarbij om:

-Basis budget max 50 uur (voorzien is 5/12)

-Aanvullend budget max 170 uur (voorzien is 5/12)

Opname van deze uren leidt tot extra, uitgestelde loonkosten. Om de kosten te verevenen is een Personeelsvoorziening Duurzame inzetbaarheid getroffen.

In de begroting 2015 en meerjarenbegroting is een dotatie aan deze voorziening opgenomen.

- **Personeelsvoorziening arbeidsjubilea**

Voor arbeidsjubilea is een voorziening gevormd.

- **Nederlandse Aanbestedingswet**

Vanaf 1 april 2013 is de nieuwe Aanbestedingswet van kracht geworden. De wet geldt voor Europese aanbestedingsprocedures en nationale opdrachten. In 2016 heeft OVO HW de aanbestedingsrichtlijnen nageleefd. De aanbestedende medewerker adviseert het college van bestuur over de wijze van aanbesteden in relatie tot de aanbestedingswet, waarna het bestuur besluit.

10. Planning & control en risicomanagement

- **Planning & control cyclus**

Onze planning- en control cyclus bestaat uit de volgende componenten:

- meerjarige begroting
- meerjarig integraal beleid
- meerjarig bestuursformatieplan

- **De meerjarige begroting**

Het bestuur stelt jaarlijks een begroting op voor vier jaar. Deze bevat naast een overzicht van de baten en lasten ook een opstelling van de verwachte balansposities. Hierdoor kan het bestuur zien wat de effecten zijn van de geprognosticeerde resultaten op liquiditeit en vermogenspositie op de langere termijn.

Risico's worden hierdoor ook in kaart gebracht.

Vier keer per jaar worden er tussentijdse financiële cijfers opgesteld door het administratiekantoor. Deze bestaan uit een overzicht van de baten en lasten van de gecumuleerde periode en worden in hetzelfde overzicht vergeleken met de periode begroting. Verschillen worden geanalyseerd en besproken met het bestuur, zodat indien nodig tijdig maatregelen kunnen worden getroffen.

De begroting wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van toezicht en ter advies aan de medezeggenschapsraad; De tussenrapportages worden met de raad van toezicht en de directeurs besproken.

- **Meerjarig integraal beleid**

Het bestuur heeft in 2016 een strategisch beleidsplan opgesteld waarin het integraal beleid voor de komende vier jaar beschreven is. Het strategisch beleidsplan wordt jaarlijks vertaald naar een jaarplan met daarin ambities en concrete doelstellingen.

In hetzelfde format hebben de scholen een schoolplan voor vier jaar opgesteld. Het schoolplan wordt jaarlijks vertaald naar een jaarplan voor de school en naar teamplannen voor de onder- en bovenbouw alsmede de verschillende leerwegen.

Het strategisch beleidsplan werd in 2015/16 ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van toezicht en ter instemming aan de medezeggenschapsraad. Het jaarplan 2016 en 2017 werd met de raad van toezicht, de directeurs en de MR besproken.

- **Meerjarig bestuursformatieplan**

Op basis van de nieuwe aanmeldingen, het aantal actieve leerlingen en het natuurlijk verloop binnen de leerlingenpopulatie stelt het bestuur jaarlijks in april een meerjarig bestuursformatieplan voor vier jaar op, dat is gebaseerd op het verwachte aantal leerlingen op 1 oktober in het nieuwe schooljaar. Door de leerlingenontwikkeling binnen een meerjarig perspectief te plaatsen kan de omvang van de formatie tijdig worden afgestemd op de leerlingenontwikkeling.

Het bestuursformatieplan wordt ter informatie voorgelegd aan de raad van toezicht, ter instemming/advies aan de medezeggenschapsraad en ter informatie aan de directeurs.

11. Continuïteitsparagraaf

Stichting OVO HW is een solide stichting. Dat moet ook zo blijven. Het is daarom van belang oog te hebben voor toekomstige ontwikkelingen, zodat daar tijdig op kan worden ingespeeld.

De leerling is de basis van de bekostiging. Daling van het leerlingenaantal leidt tot minder inkomsten. Het grootste deel van de inkomstendaling moet worden opgevangen door een evenredige krimp van de personele formatie.

A.1.1. Verwachte leerlingenontwikkeling

Leerlingenontwikkeling

School	1-10-2016	1-10-2017	1-10-2018	1-10-2019	1-10-2020
Actief College	517	479	446	426	426
Hoeksch Lyceum	1233	1222	1219	1195	1175
Totaal	1750	1691	1665	1611	1600

*teldatum 1 oktober; prognose gebaseerd op leerlingenprognoses gemeente en verwachtingen van de schooldirectie.

A.1.2. Formatie

Daling van het leerlingenaantal leidt binnen de stichting tot een dalende werkgelegenheid

Dienstverb. in fte	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Totaal gewenst OP	112,4	109,8	107	105,3	104
Totaal gewenst OOP	16,7	16,3	16	15,53	15,2
Totaal gewenst Dir.	10	10	10	10	10

*op 1 januari

Stichting OVO HW stelt jaarlijks een meerjarig bestuursformatieplan op waarin de gewenste personeelsformatie per school wordt gerelateerd aan de ontwikkeling van het leerlingenaantal en de daarop gebaseerde rijksvergoeding. Het bestuursformatieplan is gebaseerd op de volgende ratio's:

Aantal leerlingen:

17,4	= 1 fte OP
18,93 lln LWOO	= 1 fte OP
104,38 lln	= 1 fte OOP
169,12 lln	= 1 fte directie

De bekostiging van de scholen is op deze ratio's gebaseerd.

A. 2.1. Balans

Activa	Realisatie 31-12-2015	Realisatie 31-12-2016	Prognose 31-12-2017	Prognose 31-12-2018	Prognose 31-12-2019
Immateriële vaste activa	-	-	-	-	-
Materiële vaste activa	1.909.918	2.281.071	2.100.000	1.900.000	1.900.000
Financiële vaste activa	-	-	-	-	-
Totaal vaste activa	1.909.918	2.281.071	2.100.000	1.900.000	1.900.000
Voorraden	-	-	-	-	-
Vorderingen	69.542	64.804	70.000	70.000	70.000
Effecten	-	-	-	-	-
Liquide middelen	4.809.401	4.657.135	4.728.487	4.019.524	4.468.426
Totaal vlottende activa	4.878.943	4.721.939	4.798.487	4.089.524	4.538.426
Totaal activa	6.788.861	7.003.010	6.898.487	5.989.524	6.438.426
Passiva	Realisatie 31-12-2015	Realisatie 31-12-2016	Prognose 31-12-2017	Prognose 31-12-2018	Prognose 31-12-2019
Algemene reserve	3.428.710	3.428.851	3.492.312	3.538.142	3.551.837
Bestemmingsreserves	410.832	410.832	410.832	410.832	410.832
Overige reserves / fondsen	-	-	-	-	-
Totaal eigen vermogen	3.839.542	3.839.683	3.903.144	3.948.974	3.962.669
Voorzieningen	1.807.068	1.912.594	1.850.000	899.000	1.338.000
Langlopende schulden	92.929	89.136	85.343	81.550	77.757
Kortlopende schulden	1.049.322	1.161.597	1.060.000	1.060.000	1.060.000
Totaal passiva	6.788.861	7.003.010	6.898.487	5.989.524	6.438.426

Toelichting op de balans

In 2016 is fors geïnvesteerd. Voor de 2017 en 2018 worden minder investeringen verwacht en vanaf 2019 investeringen in de orde van grootte van de afschrijvingsbedragen. Daardoor daalt de waarde van de materiële vaste activa de eerste jaren en blijft daarna stabiel. De vorderingen zijn ongeveer gelijk gelaten. De liquide middelen, welke als sluitpost zijn berekend, nemen in 2018 af en in 2019 toe. Dit wordt met name veroorzaakt door de mutaties in de voorzieningen. Het eigen vermogen neemt iets toe in verband met de begrote positieve resultaten. De voorzieningen nemen met name in 2018 af door de verwachte bijdrage aan de gemeente in de nieuwbouw van de het Actief College. De langlopende schulden nemen jaarlijks af door de vrijval van de ontvangen investeringssubsidie. De kortlopende schulden zijn begroot op ongeveer het niveau van 2015.

A. 2.2. Staat van baten en lasten

	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Baten					
Aantal leerlingen	1.529	1.750	1.691	1.665	1.611
Rijksbijdragen OCenW	12.093.814	13.452.139	13.722.276	12.936.000	12.189.000
Overige overheidsbijdragen	88.207	32.500	30.000	30.000	30.000
Overige baten	264.861	308.910	296.900	296.900	296.900
Totaal baten	12.446.882	13.793.549	14.049.176	13.262.900	12.515.900
Lasten					
Personeelslasten	9.512.079	10.443.016	11.010.715	10.379.728	9.780.291
Afschrijvingen	194.778	249.985	224.500	224.500	224.500
Huisvestingslasten	1.303.180	1.781.317	1.436.750	1.350.000	1.350.000
Overige lasten	1.205.958	1.331.209	1.321.550	1.272.842	1.157.414
Totaal lasten	12.215.995	13.805.527	13.993.515	13.227.070	12.512.205
Saldo baten en lasten	230.887	-11.978	55.661	35.830	3.695
Financiële baten en lasten					
Financiële baten	35.251	14.035	10.000	10.000	10.000
Financiële lasten	1.564	1.916	2.200	-	-
Totaal financiële baten en lasten	33.687	12.119	7.800	10.000	10.000
Nettoresultaat	264.574	141	63.461	45.830	13.695

Toelichting op de staat van baten en lasten

Door het hogere aantal leerlingen op de teldatum 1-10-2016 neemt de rijksvergoeding in 2017 nog toe. Daarna daalt deze in verband met de daling van het leerlingenaantal. De overige overheidsbijdragen betreffen de vergoedingen voor de sportzalen. De overige vergoedingen betreffen met name de ouderbijdragen en opbrengsten huur en medegebruik. De personele lasten dalen als gevolg van de verminderde formatie. De afschrijvingslasten zijn iets lager begroot dan de realisatie van 2016. In 2016 is er meer geïnvesteerd dan begroot. Bij het opstellen van de begroting is daar nog geen rekening mee gehouden. De huisvestingslasten zijn in 2016 extra hoog in verband met een hogere dotatie aan de onderhoudsvoorziening en hogere onderhoudskosten. In 2017 bedraagt de dotatie ook nog € 781.000, daarna € 681.000 per jaar. De overige lasten zijn lager begroot in verband met de daling van het aantal leerlingen. De financiële baten zijn lager begroot in verband met de lage rentestand. In de begroting is nog geen rekening gehouden met financiële lasten in 2018 en 2019.

- **Risicomanagement**

De stichting opereert in een dynamische, complexe omgeving. Met behulp van het model Risicoanalyse van de VO-Raad heeft het bestuur de risico's voor Stichting OVO geïnventariseerd:

- sterk dalend of stijgend leerlingenaantal
- een bovengemiddeld ziekteverzuim
- leegstand
- hogere huisvestingslasten
- bezuinigingen door de rijksoverheid
- onderwijskwaliteit
- passend onderwijs
- ongevallen (leerlingen en medewerkers)

Hierna wordt aangegeven hoe wij met de genoemde risico's omgaan en hoe de risico's worden gekwantificeerd:

- o ***Leerlingenaantal***

Het aantal kinderen in onze regio daalt. De leerling is de basis van de bekostiging. Dalende leerlingenaantallen leiden dus onherroepelijk tot lagere inkomsten.

Ongeveer 85% van al onze middelen wordt ingezet ten behoeve van personele kosten. Dalende leerlingenaantallen moeten daarom direct worden vertaald naar een dalende personeelsomvang. De stichting stelt jaarlijks een meerjarig bestuursformatieplan op dat is gebaseerd op de leerlingenontwikkeling per school. Echter, wanneer de formatie niet bijtijds kan worden afgeslankt ontstaat al snel een overschrijding van de personele vergoeding.

Het risico wordt gekwantificeerd op **€ 250.000**. Dit tekort kan ontstaan wanneer de krimp 50 leerlingen hoger ligt dan verwacht.

- o ***Een bovengemiddeld ziekteverzuim***

Stichting OVO is eigen risicodragers. Wanneer de kosten voor vervanging hoger liggen dan geraamd ontstaat al snel een tekort. Het gekwantificeerde risico bedraagt **€ 200.000**.

- o ***Hogere huisvestingslasten***

Stichting OVO heeft in 2012 een meerjarige onderhoudsplanning voor de schoolgebouwen laten opstellen. Op basis hiervan is een jaarlijkse dotatie aan de onderhoudsvoorziening berekend. Deze is opgenomen in de schoolbegrotingen.

Voor het Actief College zijn de onderhoudskosten voor 10 jaar in beeld gebracht; voor het Hoeksch Lyceum voor twintig jaar.

Naar verwachting zal in 2018 een nieuw gebouw voor het Actief College worden opgeleverd. De stichting levert een eigen bijdrage van € 1.300.000 vanuit de onderhoudsvoorziening. De stichting treedt op als bouwheer. Daarbij bestaat een kans op overschrijding van het bouwbudget. Ook kan besloten worden om extra investeringen in het gebouw toe te passen (duurzaamheid/binnenklimaat). Het gekwantificeerde risico bedraagt **€ 1.000.000,-**

- o ***Bezuinigingen door de rijksoverheid***

Onze scholen zijn vrijwel volledig afhankelijk van de bekostiging door het Rijk. Bezuinigingen door de rijksoverheid worden daardoor direct gevoeld. Dit geldt voor alle VO scholen. Het Ministerie van Onderwijs weet dit en kondigt eventuele bezuinigingen dan ook geruime tijd tevoren aan, waardoor schoolbesturen op het nieuwe beleid kunnen anticiperen. De regering ziet het primair en voortgezet onderwijs als een belangrijke pijler voor economische groei en heeft de laatste jaren nauwelijks op onderwijs bezuinigd en zelfs extra middelen beschikbaar gesteld. Tegelijkertijd werden bestaande vergoedingen (voor exploitatie) onvoldoende geïndexeerd.

Het risico dat de stichting onverwachts geconfronteerd wordt met forse bezuinigingen is gering en wordt gekwantificeerd op maximaal **€ 100.000**, inclusief de ontoereikende indexatie.

- **Passend onderwijs**

De scholen ontvangen een zeer beperkte vergoeding van het SWV Koers VO voor leerlingenondersteuning. Het Actief College ontvangt een aanzienlijk bedrag voor leerlingen met een lwoo indicatie. De kans dat Koers VO hier op gaat bezuinigen of het geld anders gaat besteden is aanwezig. Het gekwantificeerde risico bedraagt € **250.000**.

- **Onderwijskwaliteit**

Zwakke of zeer zwakke scholen vormen een risico voor een schoolbestuur. Wanneer ouders onvoldoende vertrouwen hebben in herstel van de onderwijskwaliteit kunnen zij besluiten voor een andere school te kiezen. Al onze leerwegen genieten het vertrouwen van de onderwijsinspectie. Het bestuur volgt de onderwijskundige ontwikkelingen en resultaten. Er wordt sterk ingezet op voortdurende professionalisering van leidinggevenden en docenten. Het risico wordt gekwantificeerd op € **50.000**.

- **Ongevallen leerlingen en medewerkers**

Ondanks dat wij veel aandacht besteden aan een veilige leer- en werkomgeving zijn ongevallen nooit geheel uit te sluiten. Binnen een organisatie met ruim 1700 leerlingen en 150 medewerkers is het zeker niet uitgesloten dat er ongevallen plaatsvinden met financiële gevolgen voor het schoolbestuur. Stichting OVO heeft een verzekeringsarrangement gesloten via AON-verzekeringen. Dit verzekeringsmenu is in overleg tussen de verzekeraar en de landelijke sectororganisaties voor het onderwijs samengesteld. Hierdoor zijn in principe alle aansprakelijkheden van het schoolbestuur verzekerd. Wij kwantificeren het risico op maximaal € **200.000,-**

Overzicht risico's	Omvang risico
sterk dalend of stijgend leerlingenaantal	€ 250.000
een bovengemiddeld ziekteverzuim	€ 200.000
hogere huisvestingslasten	€1.000.000
bezuinigingen door de rijksoverheid	€ 100.000
onderwijskwaliteit	€ 50.000
passend onderwijs	€ 250.000
ongevallen (leerlingen en medewerkers)	€ 200.000
totaal	€ 2.050.000

Conclusie:

Het gekwantificeerde maximale risico voor de Stichting bedraagt € 2.050.000. Ondanks dat het allerm minst voor de hand ligt dat *alle* risico's zich binnen enig jaar tegelijk zouden voordoen, beschikt Stichting OVO zelfs in dat onwaarschijnlijke geval over ruim voldoende middelen om alle tegenvallers te kunnen opvangen. (Zie algemene reserve elders in deze jaarrekening).

Geconcludeerd kan worden dat OVO HW een solide stichting is.

Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Hoeksche Waard,

L.J. van Heeren

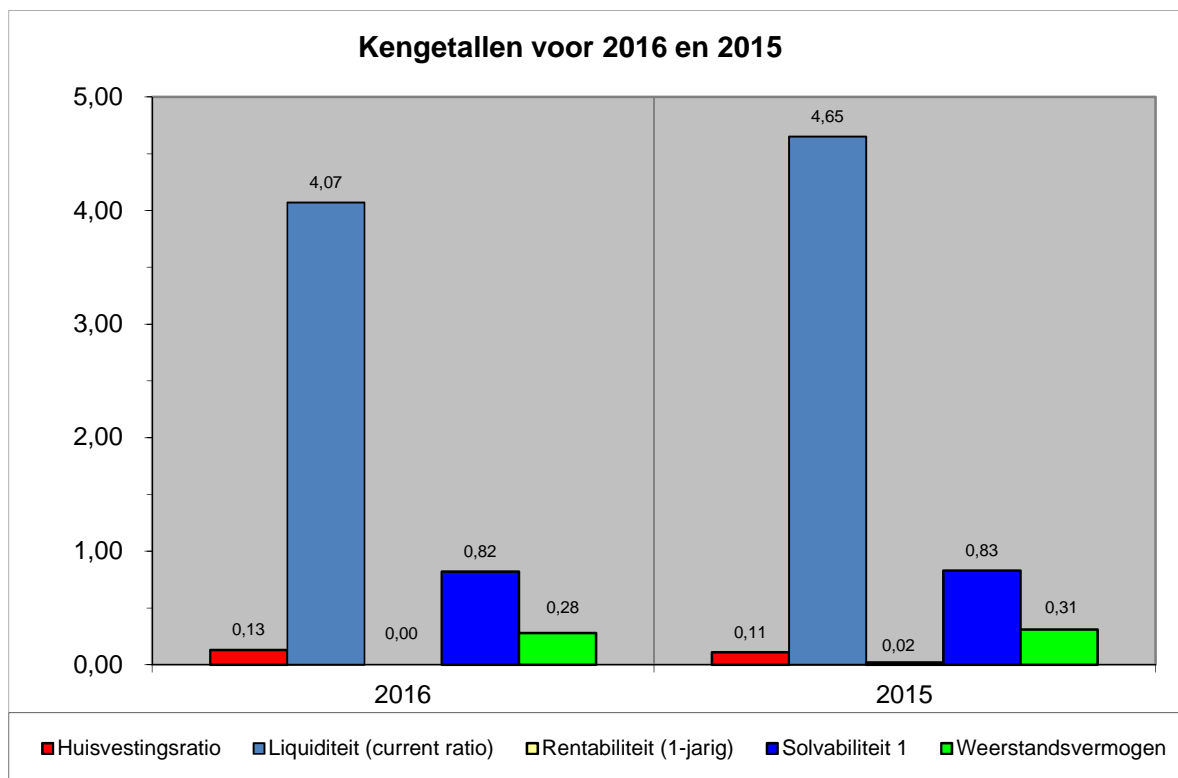
voorzitter college van bestuur

20 april 2017

KENGETALLEN

Met betrekking tot de huisvestingsratio, liquiditeit, rentabiliteit, solvabiliteit en het weerstandsvermogen vermelden wij onderstaande kengetallen:

Kengetal	2016	2015	Signaleringswaarde onderwijsinspectie
Huisvestingsratio	0,13	0,11	groter dan 0,10
Liquiditeit (current ratio)	4,07	4,65	kleiner dan 0,75
Rentabiliteit (1-jarig)	0,00	0,02	kleiner dan -0,10
Solvabiliteit (definitie 2)	0,82	0,83	kleiner dan 0,30
Weerstandsvermogen	0,28	0,31	kleiner dan 0,05

Hierna vindt u omschrijving van de kengetallen inclusief berekening.

Huisvestingsratio

Het kengetal "huisvestingsratio" geeft de verhouding aan tussen de lasten van huisvesting en de de totale lasten (inclusief financiële lasten).

Definitie: Som van de huisvestingslasten en afschrijvingen gebouwen en terreinen gedeeld door som van de totale lasten (inclusief financiële lasten).

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
	€	€	€	€
- Huisvestingslasten	1.781.317		1.303.180	
- Afschrijvingen gebouwen en terreinen	32.906		28.828	
Som van de huisvestingslasten en afschrijvingen gebouwen en terreinen		<u>1.814.223</u>		<u>1.332.008</u>
- Totale lasten	13.805.527		12.215.995	
- Financiële lasten	1.916		1.564	
Som totale lasten en financiële lasten		<u>13.807.443</u>		<u>12.217.559</u>
Kengetal:		0,13		0,11

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde van groter dan 0,10.

De huisvestingsratio is voor 2016 groter ten opzichte van de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking tot 2015 is de huisvestingsratio gestegen.

Liquiditeit (current ratio)

De liquiditeit geeft aan in hoeverre de organisatie op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

Definitie: De verhouding tussen de vlottende activa (som van liquide middelen, vorderingen en voorraden) en de kortlopende schulden.

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
	€	€	€	€
- Liquide middelen	4.657.135		4.809.401	
- Vorderingen	64.804		69.542	
- Voorraden	-		-	
Vlottende activa		<u>4.721.939</u>		<u>4.878.943</u>
Kortlopende schulden		<u>1.161.597</u>		<u>1.049.322</u>
Kengetal:		4,07		4,65

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan 0,75.

De liquiditeitsratio geeft aan dat 4,07 keer kan worden voldaan aan de uitstaande kortlopende schulden, bestaande uit kortlopende verplichtingen aan crediteuren, nog te betalen posten en de overlopende passiva.

De Stichting heeft op 31 december 2016 de beschikking over € 4.657.135 aan liquide middelen en heeft daarnaast € 64.804 openstaan aan nog te ontvangen bedragen.

Deze bedragen zijn binnen één jaar opeisbaar, waardoor kan worden voldaan aan de openstaande schulden die binnen één jaar voldaan moeten zijn, te weten € 1.161.597.

De liquiditeitspositie is voor 2016 groter dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking met 2015 is de liquiditeitspositie gedaald.

In bovenstaande berekening is geen rekening gehouden met de in de voorzieningen opgenomen verplichtingen.

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft aan of er sprake is van een positief dan wel negatief bedrijfsresultaat in relatie tot de totale baten.

Definitie: Resultaat gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten).

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
	€	€	€	€
Resultaat		141		264.574
- Totaal baten	13.793.549		12.446.882	
- Financiële baten	14.035		35.251	
Som totaal baten inclusief financiële baten		13.807.584		12.482.133
Kengetal 1-jarig:		0,00		0,02

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan -0,10.

De rentabiliteit geeft de verhouding aan hoeveel van de totale opbrengsten omgezet wordt in het uiteindelijke resultaat.

De stichting heeft van de totale opbrengsten, te weten € 13.807.584, een resultaat behaald van € 141. Dit houdt in dat 0,00 deel van de baten wordt omgezet in het uiteindelijke resultaat, ofwel van elke euro die wordt ontvangen, wordt € 0,00 behouden en wordt € 1,00 besteed.

De rentabiliteitspositie is voor 2016 groter ten opzichte van de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking tot 2015 is de rentabiliteitspositie gedaald.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen aan en verschaft dus inzicht in de financieringsopbouw. De solvabiliteit geeft ook aan in hoeverre de organisatie op langere termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

Definitie 2: Eigen vermogen en voorzieningen gedeeld door het totale vermogen

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
	€	€	€	€
- Eigen vermogen	3.839.683		3.839.542	
- Voorzieningen	1.912.594		1.807.068	
Som eigen vermogen en voorzieningen		5.752.277		5.646.610
Totaal vermogen		7.003.010		6.788.861
Kengetal:		0,82		0,83

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan 0,30.

Definitie 2 van de solvabiliteit geeft aan dat 82% van het totale vermogen uit eigen vermogen ofwel reserves en voorzieningen bestaat, hetgeen inhoudt dat slechts 18% van het totale vermogen gefinancierd wordt met vreemd vermogen.

De solvabiliteitspositie is voor 2016 groter ten opzichte van de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking tot 2015 is de solvabiliteitspositie gedaald.

Definitie 1: Eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen.

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
	€	€	€	€
Eigen vermogen		3.839.683		3.839.542
Totaal vermogen		7.003.010		6.788.861
Kengetal:		0,55		0,57

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan het vermogen om niet-voorziene tot de reguliere bedrijfsvoering behorende risico's op te vangen.

Definitie: Het eigen vermogen gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten)

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
	€	€	€	€
Eigen vermogen		3.839.683		3.839.542
- Totaal baten	13.793.549		12.446.882	
- Financiële baten	14.035		35.251	
Som totaal baten inclusief financiële baten		13.807.584		12.482.133
Kengetal:		0,28		0,31

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan 0,05.

In deze definitie wordt de rol van het eigen vermogen als risicobuffer voor onvoorziene gebeurtenissen benadrukt.

Bij toepassing en verankering van het risicomanagement in de organisatie en het goed functioneren van de planning & control cyclus blijven altijd restrisico's achter. Voor het opvangen van de mogelijke financiële effecten moet het bestuur voldoende weerstandsvermogen hebben of opbouwen.

Het weerstandsvermogen is voor 2016 groter ten opzichte van de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking tot 2015 is het weerstandsvermogen gedaald.

Definitie: Het eigen vermogen minus de materiële vaste activa gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten).

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
	€	€	€	€
- Eigen vermogen	3.839.683		3.839.542	
- Materiële vaste activa	2.281.071		1.909.918	
Verschil eigen vermogen en materiële vaste activa		1.558.612		1.929.624
- Totaal baten	13.793.549		12.446.882	
- Financiële baten	14.035		35.251	
Som totaal baten inclusief financiële baten		13.807.584		12.482.133
Kengetal:		0,11		0,15

Kapitalisatiefactor

De kapitalisatiefactor geeft een indicatie hoe rijk een schoolbestuur is; dit om te signaleren of onderwijsorganisaties misschien een deel van hun kapitaal niet of inefficiënt benutten voor de vervulling van hun taken.

Definitie: De activazijde van de balans minus de materiële vaste activa betreffende gebouwen en terreinen gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten).

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
	€	€	€	€
- Balans totaal	7.003.010		6.788.861	
- Materiële vaste activa gebouwen en terreinen	650.319		615.505	
Vershil balans totaal en materiële vaste activa gebouwen en terreinen		<u>6.352.691</u>		<u>6.173.356</u>
- Totaal baten	13.793.549		12.446.882	
- Financiële baten	14.035		35.251	
Som totaal baten inclusief financiële baten		<u>13.807.584</u>		<u>12.482.133</u>
Kengetal:		0,46		0,49

FINANCIEEL BELEID**Financiële positie op balansdatum**

Onderstaand treft u de balans aan per 31 december 2016 in vergelijking met 31 december 2015. Na de balans volgt een korte toelichting op de belangrijkste wijzigingen in de balans.

Activa	31-12-2016	31-12-2015	Passiva	31-12-2016	31-12-2015
Materiële vaste activa	2.281.071	1.909.918	Eigen vermogen	3.839.683	3.839.542
Vorderingen	64.804	69.542	Voorzieningen	1.912.594	1.807.068
Liquide middelen	4.657.135	4.809.401	Langlopende schulden	89.136	92.929
			Kortlopende schulden	1.161.597	1.049.322
Totaal activa	7.003.010	6.788.861	Totaal passiva	7.003.010	6.788.861

Toelichting op de balans:Activa*Materiële vaste activa:*

De materiële vaste activa is toegenomen vanwege nieuwe investeringen.

Vorderingen:

De vorderingen zijn licht gedaald, hierover zijn geen bijzonderheden te vermelden

Liquide middelen:

De liquide middelen zijn gestegen ten opzichte van vorig jaar. In het kasstroomoverzicht wordt uiteen gezet hoe deze stijging tot stand gekomen is.

Passiva:*Eigen vermogen:*

Het eigen vermogen is gestegen als gevolg van het positief resultaat

Voorzieningen:

De voorzieningen zijn gestegen, met name door de dotatie aan de voorziening onderhoud.

Langlopende schulden:

De langlopende schulden zijn licht gedaald als gevolg van de vrijval van de egalisatie.

Kortlopende schulden:

De kortlopende schulden zijn gestegen, daarover zijn geen bijzonderheden te vermelden.

Analyse resultaat

De begroting van 2016 liet een positief resultaat zien van € 117.038. Uiteindelijk resulteert een positief resultaat boekjaar 2016 van € 141: een verschil van € 116.897 met de begroting. Het positief resultaat over het boekjaar 2015 bedroeg € 264.574. In de navolgende paragraaf treft u een vergelijking aan en een

Analyse realisatie 2016 versus realisatie 2015 en realisatie 2016 versus begroting 2016

Onderstaand treft u een vergelijking van de staat van baten en lasten aan op basis van gerealiseerde en begrote baten en lasten voor het kalenderjaar 2016 en gerealiseerde baten en lasten voor het kalenderjaar 2015.

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Vershil	Realisatie 2015	Vershil
Baten					
Rijksbijdragen OCenW	13.452.139	12.942.791	509.348	12.093.814	1.358.325
Overige overheidsbijdragen	32.500	25.000	7.500	88.207	-55.707
Overige baten	308.910	748.978	-440.068	264.861	44.049
Totaal baten	13.793.549	13.716.769	76.780	12.446.882	1.346.667
Lasten					
Personele lasten	10.443.016	10.933.931	-490.915	9.512.079	930.937
Afschrijvingen	249.985	220.250	29.735	194.778	55.207
Huisvestingslasten	1.781.317	1.239.750	541.567	1.303.180	478.137
Overige instellingslasten	1.331.209	1.236.100	95.109	1.205.958	125.251
Totaal lasten	13.805.527	13.630.031	175.496	12.215.995	1.589.532
Saldo baten en lasten	-11.978	86.738	-98.716	230.887	-242.865
Financiële baten en lasten					
Financiële baten	14.035	32.500	-18.465	35.251	-21.216
Financiële lasten	1.916	2.200	-284	1.564	352
Totaal financiële baten en lasten	12.119	30.300	-18.181	33.687	-21.568
Nettoresultaat	141	117.038	-116.897	264.574	-264.433

Toelichting op de staat van baten en lasten:

Het resultaat is ten opzichte van 2015 gedaald met € 264.433. De belangrijkste oorzaken van deze daling zijn:

De rijksbijdragen zijn ten opzichte van 2015 fors hoger als gevolg van de stijging van het aantal leerlingen.

Een stijging van het aantal leerlingen betekent ook meer docenten, hierdoor zien wij een stijging van de personele lasten.

De afschrijvingen zijn hoger als gevolg van nieuwe investeringen in 2016.

De huisvestingslasten zijn fors hoger in 2016. Dit wordt veroorzaakt door de extra dotatie aan de voorziening onderhoud van € 474.000.

De financiële baten en lasten, bestaande uit rentebaten en -lasten zijn in 2016 en 2015 vrijwel gelijk.

Het gerealiseerde resultaat 2016 wijkt af van het begrote resultaat over 2016. De belangrijkste oorzaken van deze afwijking zijn:

De gerealiseerde loonkosten in 2016 zijn lager als gevolg van minder vervangingskosten dan in de begroting is opgenomen (5% van de loonkosten).

de huis

De huisvestingslasten zijn fors hoger dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door de extra dotatie aan de voorziening onderhoud van € 474.000.

Investeringen en financieringsbeleid

Het beleid van de stichting is gericht op het zoveel mogelijk met eigen middelen financieren van die investeringen waarvoor geen subsidie van derden wordt ontvangen. De liquide positie van de stichting is gezien de liquiditeitsratio van 4.1 (2015: 4.7) goed te noemen. Er is derhalve geen aanleiding voor het aantrekken van vreemd vermogen. De investeringen van 2016 zijn dan ook met eigen middelen gefinancierd.

Treasuryverslag

De stichting heeft op 17 februari 2017 een nieuw treasurystatuut vastgesteld, waarmee wordt voldaan aan de nieuwe regeling beleggen en belenen zoals die per 1 juli 2016 van toepassing is. In dit statuut is bepaald binnen welke kaders de stichting hun financierings- en beleggingsbeleid dient in te richten. Het uitgangspunt is dat de toegekende publieke middelen overeenkomstig hun bestemming worden besteed.

De stichting heeft een zeer terughoudend financieel beleid gevoerd, conform de Regeling beleggen lenen en derivaten OCW 2016. Er is gebruik gemaakt van spaarrekeningen en een deposito.

De tegoeden op de spaarrekeningen en rekening-couranten zijn direct opeisbaar. Alle rekening-courant rekeningen zijn ondergebracht bij de Rabobank en de ING Bank.

Verslag van de Raad van Toezicht Van de Stichting openbaar voortgezet onderwijs Hoeksche Waard (OVOHW) over de zittingsperiode januari tot en met december 2016

Inleiding

Dit verslag is bedoeld als een verantwoording van de Raad van Toezicht (hierna aangeduid met RvT) over zijn toezichtsbevindingen en -activiteiten aan de stakeholders van het Hoeksch Lyceum en het Actief College, waarop de RvT intern toezicht uitoefent. Die stakeholders zijn in de eerste plaats het gemeentebestuur van Oud-Beijerland in zijn rol als extern toezichthouder van de Stichting, *alle* gemeentebesturen in de Hoeksche Waard, die in het verlengde van hun extern toezicht op het openbaar primair onderwijs van de Stichting Acis ook belang hebben bij een goed openbaar voortgezet onderwijs in de Hoeksche Waard, de medewerkers van de schoolorganisaties Hoeksch Lyceum en Actief College, de leerlingen met hun ouders en verder de Stichting Acis met al zijn scholen. Dit verslag sluit aan op het bestuursverslag 2016 dat door de RvT is goedgekeurd. Voor inhoudelijk afwegingen en verantwoording vanuit de organisatie wordt verwezen naar het bestuursverslag. In dit verslag wordt alleen het interne toezicht verantwoord.

Raad van toezicht: interne ontwikkeling en functioneren.

Volgens de wet 'Goed onderwijs, goed bestuur' dienen onderwijsorganisaties sinds 2011 een onderscheid te maken tussen het bestuur van de organisatie en het toezicht op het bestuur. Na een 'voorlopige Raad van Toezicht' is via een openbare wervings- en selectieprocedure in 2012 de eerste 'echte' RvT samengesteld. Gedurende de periode augustus 2012 – augustus 2016 is deze RvT actief met het toezicht en met de ontwikkeling van de systematiek van het interne toezicht.

In 2016:

- * Vormde het eerder vastgestelde toezichtplan het de leidraad voor het toezicht.
- * Zijn de afspraken over de gesprekkencyclus met de leden van het CvB (voortgangsgesprek en eindgesprek) uitgevoerd. De evaluatie daarvan heeft geleid tot het voornemen en de afspraak dat voortaan het jaarplan van de stichting de basis vormt voor de voortgangsgesprekken. De relatie met de stakeholders wordt als volgt ingevuld: Het CvB betreft de stakeholders bij voorbereiding, vaststelling en uitvoering van het beleid en de RvT legt publieke verantwoording af d.m.v. dit verslag en door incidentele publicaties op de website.

Herbenoeming leden RvT.

In 2016 werd de eerste periode van de RvT – en daarmee van alle leden – beëindigd. Alle leden waren statutair direct herbenoembaar en hebben aangegeven herbenoeming te wensen en daartoe een voordracht gedaan bij de gemeente Oud-Beijerland. De RvT signaleert een zekere discrepantie tussen de zittingstermijn (vier jaar) van alle leden en het opstellen van een rooster van aftreden dat tot gevolg heeft dat voor enkele leden de zittingstermijn korter wordt. De RvT zal zich de komende jaren beraden op de vraag hoe de continuïteit kan worden geborgd.

Zelfevaluatie Raad van Toezicht.

In de vergadering van 8 december 2016 is de voorgenomen zelfevaluatie uitgevoerd. Aan het CvB is feedback gevraagd over de samenwerking en de toegevoegde waarde van de RvT voor het CvB. De conclusie van de zelfevaluatie en van de evaluatie van de samenwerking met het bestuur is, dat de bestaande praktijk wordt gecontinueerd.

Deskundigheid.

De RvT heeft voor deze ontwikkelingen gebruik gemaakt van de kennis die binnen de Raad beschikbaar is. Naar het oordeel van de raad is voldoende en gedifferentieerde deskundigheid beschikbaar binnen de raad. Vanuit de RvT zijn enkele scholingsbijeenkomsten/conferenties bezocht om de actuele ontwikkelingen te volgen. Het jaarcongres van de VTOI is door een aantal leden gezamenlijk bezocht. Het lidmaatschap van de VTOI is in dit verband als zinvol ervaren.

Governancecode:

In de statuten is vastgelegd dat de Code Goed bestuur leidraad is voor het handelen in de organisatie. De RvT heeft de Code in 2016 niet besproken met het CvB ondanks het voornemen daartoe. In 2017 moet dat spoedig gebeuren en dan moet ook aandacht moet worden gegeven aan een integriteitscode.

Bezoldiging:

De leden van de RvT ontvangen als vergoeding een jaarbedrag dat is vastgesteld voorafgaand aan de zittingsperiode van de RvT. Gedurende de eerste zittingsperiode is de jaarvergoeding niet aangepast. De WNT (Wet normering topinkomens) wordt in acht genomen: de vergoeding ligt ruim beneden de grens die door de WNT wordt gesteld en ook binnen de grens die door de VTOI wordt geadviseerd.

De VTOI adviseert de leden van de Raden van Toezicht een vergoeding van maximaal 10% van de honorering van de bestuurder van hun instelling toe te kennen en de voorzitter van de Raad van Toezicht maximaal 15%. Bovenop het bedrag van de vergoeding dient de instelling de 21% BTW te vergoeden aan de toezichthouders (indien de toezichthouder BTW verschuldigd is).

De RvT heeft met het ingaan van de nieuwe periode de vergoedingen meer in overeenstemming gebracht met het advies van de VTOI en deze aangepast

Tot augustus 2016:

Jaarbedrag voorzitter: € 4599, - bruto (inclusief BTW en loonheffing)

Jaarbedrag lid: € 2300, - bruto (inclusief BTW en loonheffing)

Vanaf augustus 2016:

Jaarbedrag voorzitter: € 5750, - bruto (inclusief BTW en loonheffing)

Jaarbedrag lid: € 3750, - bruto (inclusief BTW en loonheffing)

Ook als er rekening mee wordt gehouden dat de bestuurder slechts parttime voor OVO werkt en de honorering slechts gedeeltelijk (40%) ten laste van OVO komt, ligt de vergoeding onder de door de VTOI geadviseerde norm.

Toezicht: invulling en informatie.

De RvT heeft het toezicht actief en situatief ingevuld.

Actief:

De RvT ontvangt informatie van de bestuurder in de vorm van de reguliere beleidsdocumenten en de aanvullende periodieke bestuursrapportage en financiële rapportage. Een vast agendapunt vormt het onderdeel 'vragen aan de bestuurder' waarin signalen of informatie die de leden van de RvT via diverse kanalen hebben ontvangen met de bestuurder worden besproken indien en voor zover deze ter zake zijn voor het toezicht. Het uitgangspunt is, dat er ruimte moet zijn alles te vragen en bespreken wat voor het toezicht nodig is. Op deze manier geeft de RvT invulling aan de onafhankelijkheid van het toezicht.

Onder actief invullen dient niet alleen verstaan te worden dat toezicht wordt gehouden in de zin van volgen wat er gebeurt. Waar mogelijk en gewenst stelt de RvT zich actief adviserend op in de richting van de bestuurder, uiteraard met behoud van verantwoordelijkheden.

Situatief:

De RvT stelt zich op het gebruikelijke standpunt, dat het toezicht op hoofdlijnen van beleid en uitvoering moet worden gericht. Dat mag niet worden misverstaan als toezicht op afstand en nog minder worden begrepen als afstandelijk toezicht. Waar dat nodig is, verlaat de RvT de hoofdlijnen en wil gedetailleerd geïnformeerd worden. Voor deze afweging zijn de kritische succesfactoren leidend. Ter illustratie: In het verslagjaar heeft de RvT regelmatig met de bestuurder gesproken over de situatie verbouw/nieuwbouw van het Actief College.

Informatie:

De RvT heeft de stellige overtuiging over voldoende informatie te beschikken. De bestuurder verschaft open en actief de informatie die de RvT nodig heeft. De RvT is in het verslagjaar niet geconfronteerd met verrassingen.

In aanvulling op de informatie van de bestuurder werd de RvT geïnformeerd door:

- de accountant
- de staffunctionaris financiën
- de rijksinspectie V.O.

Om een breder beeld te krijgen van de organisatie bezoeken RvT leden met enige regelmaat diverse schoolactiviteiten, zowel de formele als de informele (jaarafsluiting medewerkers)

Op 30 november heeft de inspecteur op verzoek van de RvT informatie gegeven over het nieuwe toezichtkader en over de stand van zaken op beide scholen. De RvT heeft vernomen dat beide scholen het goed doen. Veel leerlingen krijgen op beide scholen kansen en blijken die kansen te kunnen benutten. Concreet houdt dit in: opstroom t.o.v. het aanvankelijk schooladvies, goede doorstroom en goede examenresultaten. De RvT heeft de medewerkers graag gecomplimenteerd met de effecten van hun inzet.

In het verslagjaar is contact opgenomen met de medezeggenschapsraad met als doel afspraken te maken over jaarlijkse contacten. Los van de verplichting jaarlijks twee keer contact te hebben met de m.r. hecht de RvT eraan door de m.r. te worden geïnformeerd. Door omstandigheden heeft het eerste overleg pas in 2017 plaats gevonden.

Vergaderingen.

De RvT vergaderde in 2016 op 11 februari, 21 april, 23 juni, 3 november en 8 december.

De RvT heeft o.a. besluiten genomen en gesproken over:

Datum	Onderwerp
11 februari	Jaarverslag RvT Fusie Acis - OVO Voortgangsgesprek bestuurder
21 april	Jaarverslag en jaarrekening Meerjarenbestuursformatieplan Koers VO (Samenwerkingsverband Passend onderwijs)
23 juni	Selectie accountant Beoordeling bestuurder en arbeidsvoorwaarden Herbenoeming RvT Vergoeding RvT
3 november	Kennismaking directeur AC Inspectiebezoek Contact m.r. Koers VO
8 december	Jaarplan 2017 Begroting 2017 en meerjarenraming Zelfevaluatie RvT Inspectiebezoek

Vaste punten in de vergaderingen zijn:

- Bestuursinfo: informatie over diverse beleidsterreinen door CvB.

- Financiën: kwartaalrapportages/softcloses.
- Vragen aan CvB: bij dit agendaonderdeel worden alle informatieve vragen gesteld die één of meer leden van de RvT van belang vinden.
- Koers VO (Samenwerkingsverband Passend onderwijs)
- Huisvesting Actief College

De vergaderingen werden bijgewoond door het CvB, m.u.v. het onderdeel zelfevaluatie in de vergadering van 8 december.

Tijdens de vergadering van 21 april (bespreking jaarverslag/jaarrekening met de accountant) werd de RvT van de Stichting Acis uitgenodigd als gast aanwezig te zijn. De vergadering van 21 april is bijgewoond door de accountant en de financieel medewerker. Deze was ook aanwezig bij de begrotingsvergadering.

De secretariële ondersteuning werd verzorgd door Mw. M. Geuvers.

Decharge CvB.

Doordat de stukken de RvT vergadering zijn gepasseerd en door de RvT als vastgestelde beleidsdocumenten zijn geaccepteerd dan wel formeel zijn goedgekeurd, heeft de RvT de formele verantwoordelijkheid voor deze beleidsdocumenten genomen en feitelijk decharge verleend aan het bestuur van OVOHW. Aan de hand van de doelen uit het strategisch beleidsplan en het jaarplan heeft de RvT tevens een positief oordeel uitgesproken (23 juni 2016) over het bestuur/de bestuurder.

Wat gaat goed en wat vraagt aandacht?

De RvT is van oordeel dat in de organisatiestructuur een stevige basis ligt voor een goed functionerend geheel. De stichting heeft een strategisch beleidsplan, het beleidsplan wordt jaarlijks uitgewerkt in een jaarplan, de directeuren van de scholen concretiseren de voornemens in hun schoolplan en jaarplan. Vervolgens geven het bestuursverslag van het CvB en de evaluatie van het jaarplan inzicht in de voortgang. Voor de verdere uitwerking wordt gewerkt met afdelingsplannen. De beleidscyclus is rond en kan vanuit de onderscheiden verantwoordelijkheden worden ingevuld, uitgevoerd en beoordeeld. De vraag of en hoe de jaarplannen worden gerealiseerd in de praktijk heeft en houdt de aandacht van de RvT.

Naast deze algemene constatering kunnen over en vanuit het verslagjaar enkele positieve punten en risico's worden genoemd die voor een deel ook al in een eerder verslag zijn genoemd.

De positieve punten:

- * De onderwijskwaliteit op het Actief College en op het Hoeksch Lyceum zijn voldoende tot zeer goed. Beide scholen staan bij de inspectie in het 'groen' en in het recente overleg met de insoecteur is gebleken, dat scholen het t.o.v. de benchmark en inspectienorm goed doen. De RvT ondersteunt de visie van het bestuur dat aan kinderen kansen moeten worden geboden en dat het niet ten koste daarvan de slaagpercentages centraal moeten staan.
- * Het leerlingenaantal is in het verslagjaar opnieuw gestegen. Daardoor is er een voor de schoolontwikkeling gunstige dynamiek in de formatie. Het aantal inschrijvingen is overigens enigszins achter gebleven bij de doelen en verwachtingen.
- * De scholen hebben hard en met succes gewerkt aan verbetering van het imago.
- * De huisvesting van het Hoeksch Lyceum is na enkele aanpassingen goed; het gebouw oogt fris en aantrekkelijk.
- * De samenwerking met Acis heeft een gunstig effect op de positie van beide scholen en die samenwerking moet dus behouden blijven en waar mogelijk versterkt worden.

De risico's:

- * De huisvesting van het Actief College is niet goed. Gelukkig is in het verslagjaar door de gemeente Oud-Beijerland tot nieuwbouw besloten.
- * Op langere termijn gaan de scholen te maken krijgen met de leerlingenkrimp in de Hoeksche Waard en het staat niet vast, dat de beoogde vergroting van het marktaandeel deze gaat

compenseren. Op termijn komt er vrijwel zeker krimp met alle onderwijskundige en financiële gevolgen van dien.

* De effecten van het beleid Passend Onderwijs en van de beleidskeuzen in het SWV Koers VO zijn nog steeds niet goed te overzien. Vooral het Actief College loopt een risico als de lwoo financiering wordt gewijzigd. In het verslagjaar zijn belangrijke voorbereidingen getroffen om in de Hoeksche waard tot een eigen Samenwerkingsverband Passend onderwijs te komen. Vrijwel zeker zal de oprichting daarvan in 2017 gerealiseerd worden.

De RvT stelt met voldoening dat dankzij vele inspanningen de scholen op de goede weg zijn. De RvT is ervan overtuigd dat er volop perspectief voor beide scholen is, niet in de laatste plaats door de inzet van de medewerkers.

Samenstelling Raad van toezicht.

In de raad hadden zitting de heren P.M.A. Homminga, C.J. de Liefde, B. de Koning (voorzitter), J. van der Linden, G.J. Onnink. Na de herbenoeming is de samenstelling ongewijzigd gebleven. Naar het oordeel en naar de ervaringen van de raad is de samenstelling adequaat: er is voldoende spreiding in deskundigheid en voldoende diversiteit in de inbreng vanuit de verschillende leden.

In dit jaarverslag zijn gegevens opgenomen over de achtergrond van de leden van de RvT: zie bijlage.

Tot slot.

De gesprekken tussen de Raad van Toezicht en de bestuurder hebben steeds op een open wijze en in een goede sfeer plaatsgevonden. Het principe van onafhankelijkheid is naar het oordeel van de Raad geëerbiedigd en er was besef van en respect voor de verschillende verantwoordelijkheden en de bijbehorende rollen. De Raad heeft grote waardering voor de inspanningen van het College van Bestuur, directie en de medewerkers van beide scholen en voor de resultaten die hierdoor zijn bereikt. Het doet de RvT genoegen dat dit slotwoord hetzelfde kan zijn als in het verslag over 2015, want dat is allerminst vanzelfsprekend.

Oud-Beijerland, 20 april 2017

De Raad van Toezicht van de Stichting OVO HW
De heer B. de Koning, voorzitter

Achtergrond leden RvT: Huidige en/of voormalige hoofdfunctie en huidige nevenfunctie(s).

Naam	Geb. datum	Hoofdfunctie	Nevenfuncties	Benoemd
Ir. J. van der Linden	22-06-1949	(gepensioneerd) Rector Willem de Zwijger College Papendrecht	Vz. Raad van Toezicht Wasko Kinderopvang West-Alblasserwaard Assessor Hogeschool Utrecht Fac. Educatie (Duo)Raadslid D66 Gemeente Papendrecht, tevens lid commissies ABZ en Ruimte	1-8-2012 1-8-2016
P.M.A.Homminga MCM	05-11-1964	Ambtenaar	Lid van de RVT van ACIS	1-8-2012 1-8-2016
C.J. de Liefde	21-5-1946	Gepensioneerd, teamleider RSG (nu Hoeksch Lyceum).	Vice vz. stichting Spelenderwijs (onbezoldigd)	1-8-2012 1-8-2016
G-J Onnink	8-3-1966	Directeur Vastgoed onderneming . (De Mijl vastgoed B.V.)	Interim manager MKB Professioneel Coach Mediator	1-8-2012 1-8-2016
Drs. B de Koning	31-10-1947	(Gepensioneerd) bestuurder schoolbegeleidingsdienst.	Vz. RvT OSG Schoonoord, Zeist Vz. Samenwerkingsverband P.O. ZOUT Vz. RvT Acis Vz. Stichting Vreedzaam (onbez.) Directeur Annie M.G. Schmidtschool Hilversum	1-8-2012 1-8-2016

(o[]vo]

JAARREKENING

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA, PASSIVA EN RESULTAATBEPALING**Algemeen**

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn conform de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs (RJO). Op basis van de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs worden Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving toegepast (behoudens afwijkingen en aanvullingen in de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs). De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Voor zover noodzakelijk worden op de vorderingen voorzieningen getroffen voor verwachte oninbaarheid.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen voor waardering van activa, passiva en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de instelling en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Grondslagen Balans**Materiële vaste activa**

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of de vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. De afschrijvingen vinden lineair en naar tijdsgelang plaats op basis van de verwachte toekomstige gebruiksduur. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Onderstaand worden de afschrijvingstermijnen per categorie weergegeven. Tevens zijn de activeringsgrenzen vermeld.

Categorie	afschrijvings- termijn in maanden	afschrijvings- percentage per jaar	activerings- grens in €
Gebouwen en terreinen (installaties)	120	10%	500
Gebouwen en terreinen (verbouwingen)	360	3%	500
Inventaris & apparatuur (hardware)	48	25%	500
Inventaris & apparatuur (kantoormeubilair)	60	20%	500
Inventaris & apparatuur (SIC)	96	13%	500
Inventaris & apparatuur (algemeen)	240	5%	500
Inventaris & apparatuur (praktijklokalen)	360	3%	500

De gebouwen en terreinen worden opgenomen indien sprake is van economisch eigendom. Hiervan is sprake in het geval van eigen investeringen of van doordecentralisatie van de huisvesting. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Vlottende activa*Vorderingen*

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente-rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan 12 maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserves en bestemmingsreserve.

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door het bestuur is aangebracht.

Omschrijving	Doel	Beperkingen	EUR
- Algemene reserve privaat	Overige activiteiten	Geen	410.832

De bestemmingsfondsen zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door derden is aangebracht.

Voorzieningen*Algemeen*

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorzieningen worden onderscheiden naar aard en doel.

Toevoegingen aan de voorzieningen vinden plaats door dotaties ten laste van de staat van baten en lasten. De onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats ten laste van de betreffende voorziening.

Pensioenvoorziening

Nederlandse pensioenregelingen:

De instelling is volgens de CAO VO aangesloten bij het ABP Pensioenfonds. De belangrijkste kenmerken van deze regelingen zijn:

- pensioengevende salarisgrondslag is middelloon
- er heeft in 2016 geen indexatie plaatsgevonden
- de dekkingsgraad van het ABP was per 31-12-2016 96,6%
- overige kenmerken zijn te vinden op www.abp.nl

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door de instelling. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

Voorziening levensfasebewust personeelsbeleid

De voorziening levensfasebewust personeelsbeleid wordt opgenomen tegen de contante waarde van de gespaarde uren per einddatum verslagperiode, voor personeelsleden waarbij een opnameplan is overeengekomen voor een looptijd van maximaal 5 jaar. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met de opnamekans.

Voorziening Onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde van de voor de afwikkeling van de voorziening naar verwachting noodzakelijke uitgaven.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste waardering gewaardeerd tegen reële waarde. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Onder deze post valt onder meer vooruitontvangen investeringssubsidies. Deze subsidies moeten zichtbaar in mindering gebracht worden op de materiële vaste activa of als schuld gepresenteerd worden onder vooruitontvangen investeringssubsidies.

Kortlopende schulden

De overlopende passiva betreffen de vooruitontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en/of nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Dit is meestal de nominale waarde.

Grondslagen Staat van Baten en lasten

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Per school worden de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar, zijn in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Het resultaat van de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan de bestemde reserves die door het bestuur zijn bepaald.

Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de Stichting de condities voor ontvangst kan aantonen.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

De Stichting heeft de toegezegd-pensioenregeling bij het bedrijfstakpensioenfonds in de jaarrekening verwerkt als verplichtingenbenadering.

Voor toegezegde-bijdrageregelingen betaalt de instelling op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen. Behalve de betaling van premies heeft de instelling geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze pensioenregelingen.

De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Grondslagen Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat als basis genomen.

Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed.

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, de liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren.

Prijzrisico

De instelling loopt risico's ten aanzien van de waardering van effecten, opgenomen onder financiële vaste activa en effecten, opgenomen onder vlottende activa. De instelling beheerst het marktrisico door onderscheid aan te brengen in de portefeuille, en limieten te stellen.

Rente- en kasstroomrisico

De Instelling loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (met name onder financiële vaste activa, effecten en liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen). Met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt de instelling risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente.

Kredietrisico

De liquide middelen staan uit bij banken die minimaal voldoen aan het treasurybeleid.

BALANS PER 31 DECEMBER 2016

(na verwerking resultaatbestemming)

		31-12-2016		31-12-2015	
		€	€	€	€
1	ACTIVA				
1.1	Vaste activa				
1.1.2	Materiële vaste activa	2.281.071		1.909.918	
	<i>Totaal vaste activa</i>	<u>2.281.071</u>	2.281.071	<u>1.909.918</u>	1.909.918
1.2	Vlottende activa				
1.2.2	Vorderingen	64.804		69.542	
1.2.4	Liquide middelen	4.657.135		4.809.401	
	<i>Totaal vlottende activa</i>	<u>4.721.939</u>	4.721.939	<u>4.878.943</u>	4.878.943
	TOTAAL ACTIVA		<u>7.003.010</u>		<u>6.788.861</u>
2	PASSIVA				
2.1	Eigen vermogen	3.839.683		3.839.542	
2.2	Voorzieningen	1.912.594		1.807.068	
2.3	Langlopende schulden	89.136		92.929	
2.4	Kortlopende schulden	1.161.597		1.049.322	
	TOTAAL PASSIVA	<u>7.003.010</u>	7.003.010	<u>6.788.861</u>	6.788.861

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2016

	2016		Begroot 2016		2015	
	€	€	€	€	€	€
3 Baten						
3.1 Rijksbijdragen OCW	13.452.139		12.942.791		12.093.814	
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	32.500		25.000		88.207	
3.5 Overige baten	<u>308.910</u>		<u>748.978</u>		<u>264.861</u>	
Totaal baten		13.793.549		13.716.769		12.446.882
4 Lasten						
4.1 Personeelslasten	10.443.016		10.933.931		9.512.079	
4.2 Afschrijvingen	249.985		220.250		194.778	
4.3 Huisvestingslasten	1.781.317		1.239.750		1.303.180	
4.4 Overige lasten	<u>1.331.209</u>		<u>1.236.100</u>		<u>1.205.958</u>	
Totaal lasten		13.805.527		13.630.031		12.215.995
Saldo baten en lasten *		<u>-11.978</u>		<u>86.738</u>		<u>230.887</u>
6.1 Financiële baten	14.035		32.500		35.251	
6.2 Financiële lasten	<u>1.916</u>		<u>2.200</u>		<u>1.564</u>	
Saldo financiële baten en lasten		12.119		30.300		33.687
Resultaat		<u>141</u>		<u>117.038</u>		<u>264.574</u>
Nettoresultaat		<u><u>141</u></u>		<u><u>117.038</u></u>		<u><u>264.574</u></u>

*(- is negatief)

KASSTROOMOVERZICHT 2016

	2016		2015	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		-11.978		230.887
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen	249.985		194.778	
- Mutaties voorzieningen	105.526		374.746	
Veranderingen in vlottende middelen:				
- Vorderingen	4.738		28.974	
- Kortlopende schulden	112.275		58.061	
		472.524		656.559
Kasstroom uit bedrijfsoperaties				
Ontvangen interest	14.035		35.251	
Betaalde interest	-1.916		-1.564	
		12.119		33.687
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		472.665		921.133
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa	-621.138		-354.679	
		-621.138		-354.679
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-621.138		-354.679
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Aflossing langlopende schulden	-3.793		-3.793	
		-3.793		-3.793
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-3.793		-3.793
Kasstroom uit overige balansmutaties				
Mutatie liquide middelen		-152.266		562.661
Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:				
	2016		2015	
	€	€	€	€
Stand liquide middelen per 1-1	4.809.401		4.246.741	
Mutatie boekjaar liquide middelen	-152.266		562.660	
Stand liquide middelen per 31-12		4.657.135		4.809.401

TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE BALANS

1 Activa

1.1 Vaste Activa

1.1.2	Materiële vaste activa	Aanschaf-	Afschrij-	Boek-	Investe-	Boekwaarde	Afschrij-	Aanschaf-	Afschrij-	Boek-
		prijs	vingen	waarde	ringen	desinves-	vingen	prijs	vingen	waarde
		1-1-2016	1-1-2016	1-1-2016	2016	2016	2016	31-12-2016	31-12-2016	31-12-2016
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	
1.1.2.1	Gebouwen	731.545	116.040	615.505	67.720	-	32.906	799.265	148.946	650.319
1.1.2.3	Inventaris en apparatuur	3.692.395	2.397.983	1.294.413	553.418	-	217.079	4.245.814	2.615.062	1.630.752
	Totaal Materiele vaste activa	4.423.940	2.514.023	1.909.918	621.138	-	249.985	5.045.079	2.764.008	2.281.071

De investeringen hebben in 2016 met name betrekking op de aanschaf van meubilair op het Hoeksch Lyceum voor de inrichting van de aula. Daarnaast is op beide scholen geïnvesteerd in ICT.

1.2 Vlottende activa

1.2.2 Vorderingen

1.2.2.1	Debiteuren	31-12-2016		31-12-2015	
		€	€	€	€
		39.760		1.782	
	<i>Subtotaal vorderingen</i>		39.760		1.782
1.2.2.12	Vooruitbetaalde kosten	471		17.138	
1.2.2.15	Overige overlopende activa	24.572		50.622	
	<i>Overlopende activa</i>		25.043		67.760
	Totaal Vorderingen		64.803		69.542

Alle vorderingen genoemd onder 1.2.2 hebben een looptijd korter dan een jaar .

1.2.4 Liquide middelen

1.2.4.1	Kasmiddelen	31-12-2016		31-12-2015	
		€	€	€	€
1.2.4.1	Kasmiddelen	889		1.077	
1.2.4.2	Tegoeden op bankrekeningen	4.656.246		4.808.324	
	Totaal liquide middelen		4.657.135		4.809.401

2 Passiva									
2.1 Eigen vermogen									
	Stand per 01-01-2016	Resultaat 2016	Overige mutaties	Stand per 31-12-2016					
	€	€	€	€					
2.1.1 Eigen vermogen	3.839.542	141	-	3.839.683					
Totaal Eigen vermogen	3.839.542	141	-	3.839.683					
2.1.1 Eigen vermogen									
	Stand per 01-01-2016	Resultaat 2016	Overige mutaties	Stand per 31-12-2016					
	€	€	€	€					
2.1.1.1 Algemene reserve	3.428.710	141	-	3.428.851					
2.1.1.3 Bestemmingsreserves (privaat)	410.832	-	-	410.832					
Totaal Eigen vermogen	3.839.542	141	-	3.839.683					
2.1.1.3 Bestemmingsreserves (privaat)									
	Stand per 01-01-2016	Resultaat 2016	Overige mutaties	Stand per 31-12-2016					
	€	€	€	€					
2.1.1.3.1 Algemene reserve privaot	410.832	-	-	410.832					
Totaal bestemmingsreserves privaot	410.832	-	-	410.832					
2.2 Voorzieningen									
	Stand per 01-01-2016	Dotatie 2016	Ontrekking 2016	Vrijval 2016	Rente mutatie*	Stand per 31-12-2016	Bedrag < 1 jaar	Bedrag 1 t/m 5 jaar	Bedrag > 5 jaar
	€	€	€	€	€	€	€	€	€
2.2.1 Personele voorzieningen	265.226	102.867	32.095	-	-	335.999	26.979	309.019	-
2.2.3 Voorzieningen voor groot onderhoud	1.541.842	1.155.000	1.120.246	-	-	1.576.595	-	176.209	1.400.386
Totaal Voorzieningen	1.807.068	1.257.867	1.152.341	-	-	1.912.594	26.979	485.228	1.400.386
* bij netto contante waarde									
2.2.1 Personele voorzieningen									
	Stand per 01-01-2016	Dotatie 2016	Ontrekking 2016	Vrijval 2016	Rente mutatie*	Stand per 31-12-2016	Bedrag < 1 jaar	Bedrag 1 t/m 5 jaar	Bedrag > 5 jaar
	€	€	€	€	€	€	€	€	€
2.2.1.4 Jubileum-voorziening	195.414	43.915	32.095	-	-	207.234	26.979	180.255	-
2.2.1.7 Overige personele voorzieningen	69.812	58.952	-	-	-	128.764	-	128.764	-
Totaal personele voorzieningen	265.226	102.867	32.095	-	-	335.998	26.979	309.019	-
* bij netto contante waarde									
2.3 Langlopende schulden									
	Stand per 01-01-2016	Aangege- lene in 2016	Aflossing in 2016	Stand per 31-12-2016	Looptijd > 1 jaar	Looptijd > 5 jaar	Rente per- centage		
	€	€	€	€	€	€			
2.3.7 Overige langlopende schulden	92.929	-	3.793	89.136	85.343	73.964			
Totaal Langlopende schulden	92.929	-	3.793	89.136	85.343	73.964			
2.3.7 Overige langlopende schulden									
	Stand per 01-01-2016	Aangege- lene in 2016	Aflossing in 2016	Stand per 31-12-2016	Looptijd > 1 jaar	Looptijd > 5 jaar	Rente per- centage		
	€	€	€	€	€	€			
2.3.7.6 Vooruitontvangen investeringssubsidies	92.929	-	3.793	89.136	85.343	73.964	0,000%		
Totaal overige langlopende schulden	92.929	-	3.793	89.136	85.343	73.964			

2.4	Kortlopende schulden	31-12-2016		31-12-2015	
		€	€	€	€
2.4.8	Crediteuren	139.330		120.130	
2.4.9	Belastingen en premies sociale verzekeringen	461.947		413.188	
2.4.10	Schulden terzake van pensioenen	110.222		104.070	
2.4.12	Overige kortlopende schulden	8.953		1.081	
	<i>Subtotaal kortlopende schulden</i>		720.452		638.469
2.4.14	Vooruit ontvangen subsidies OCW	15.889		22.867	
2.4.15	Vooruit ontvangen investeringssubsidies	3.793		3.793	
2.4.17	Vakantiegeld en vakantiedagen	324.003		292.588	
2.4.19	Overige overlopende passiva	97.460		91.605	
	<i>Overlopende passiva</i>		441.145		410.853
	Totaal Kortlopende schulden		<u>1.161.597</u>		<u>1.049.322</u>

TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

3 Baten

3.1	Rijksbijdragen	2016		Begroot 2016		2015	
		€	€	€	€	€	€
3.1.1.1	Rijksbijdrage OCW	12.968.925		12.542.791		11.714.234	
	Totaal Rijksbijdrage OCW		12.968.925		12.542.791		11.714.234
3.1.2.1.2	Geoormerkte subsidies OCW	67.192		40.000		63.914	
3.1.2.1.3	Niet-geoormerkte subsidies OCW	412.229		360.000		311.873	
3.1.2.1.7	Toerekening investeringssubsidies OCW	3.793		-		3.793	
	Totaal overige subsidies OCW		483.214		400.000		379.580
	Totaal Rijksbijdragen		13.452.139		12.942.791		12.093.814
3.2	Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	2016		Begroot 2016		2015	
		€	€	€	€	€	€
3.2.2.2	Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies	32.500		25.000		88.207	
	Totaal Overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden		32.500		25.000		88.207
	Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden		32.500		25.000		88.207
3.5	Overige baten	2016		Begroot 2016		2015	
		€	€	€	€	€	€
3.5.1	Verhuur	58.081		55.000		60.270	
3.5.2	Detachering personeel	5.679		-		1.823	
3.5.4	Sponsoring	6.000		-		-	
3.5.5	Ouderbijdragen	165.242		681.338		155.427	
3.5.6.2	Overige	73.908		12.640		47.341	
	Totaal overige baten		308.910		748.978		264.861
	Totaal baten		13.793.549		13.716.769		12.446.882

4 Lasten

4.1	Personeelslasten	2016		Begroot 2016		2015	
		€	€	€	€	€	€
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	7.882.094		10.261.931		7.157.479	
4.1.1.2.1	Sociale lasten	1.016.165		-		939.555	
4.1.1.3	Pensioenpremies	931.897		-		885.977	
	Totaal lonen en salarissen		9.830.156		10.261.931		8.983.011
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	102.867		-		57.613	
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	13.538		4.500		5.856	
4.1.2.3	Overig	556.216		697.500		507.829	
	Totaal overige personele lasten		672.621		702.000		571.298
4.1.3.3	Overige uitkeringen	59.761		30.000		42.230	
	Af: Uitkeringen		59.761		30.000		42.230
	Totaal personele lasten		10.443.016		10.933.931		9.512.079

Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende het jaar 2016 waren gemiddeld 139 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband (2015: 132). Hiervan zijn er 0 werkzaam in het buitenland in 2016 (2015: 0).

Het gemiddeld aantal werknemers bedraagt 171 in 2016 (2015: 163).

4.2	Afschrijvingen	2016		Begroot 2016		2015	
		€	€	€	€	€	€
4.2.2.1	Gebouwen en terreinen	32.906		32.250		28.828	
4.2.2.2	Inventaris en apparatuur	217.079		188.000		165.950	
	Totaal afschrijvingen		249.985		220.250		194.778

4.3	Huisvestingslasten	2016		Begroot 2016		2015	
		€	€	€	€	€	€
4.3.1	Huur	76.553		70.000		67.900	
4.3.3	Klein onderhoud en exploitatie	99.292		67.250		69.549	
4.3.4	Energie en water	167.769		169.000		160.835	
4.3.5	Schoonmaakkosten	204.078		232.500		200.032	
4.3.6	Heffingen	32.822		62.000		101.785	
4.3.7	Dotatie onderhoudsvoorziening	1.155.000		606.000		681.000	
4.3.8.1	Tuinonderhoud	38.553		22.500		17.047	
4.3.8.2	Bewaking/beveiliging	7.294		10.000		4.575	
4.3.8.3	Overige huisvestingslasten	-44		500		457	
	Totaal huisvestingslasten		1.781.317		1.239.750		1.303.180

4.4	Overige lasten	2016		Begroot 2016		2015	
		€	€	€	€	€	€
4.4.1.1	Administratie en beheer	88.858		100.000		102.626	
4.4.1.2	Reis- en verblijfkosten	-		950		-	
4.4.1.3	Telefoon- en portokosten	9.554		19.000		9.697	
4.4.1.4	Kantoorartikelen	4.943		5.150		4.434	
	Totaal administratie- en beheerslasten		103.355		125.100		116.757
4.4.2.1	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	306.922		258.500		279.879	
4.4.2.2	Bibliotheek/mediatheek	-		200		-	
	Totaal inventaris, apparatuur en leermiddelen		306.922		258.700		279.879
4.4.4.1	Wervingskosten	99		14.000		10.762	
4.4.4.2	Representatiekosten	2.516		2.500		1.921	
4.4.4.3	Huishoudelijke kosten	20.593		20.000		19.325	
4.4.4.5	Buitenschoolse cq bijzondere activiteiten	123.729		91.500		40.185	
4.4.4.7	Contributies	47.609		41.000		34.621	
4.4.4.8	Abonnementen	-		500		-	
4.4.4.10	Verzekeringen	5.353		5.000		4.566	
4.4.4.11	Overige	636.007		592.300		616.111	
4.4.4.12	Reproductiekosten, drukwerk, schoolgids	71.763		70.500		68.899	
4.4.4.13	Toetsen en testen	13.263		15.000		12.932	
	Totaal overige		920.932		852.300		809.322
	Totaal overige lasten		1.331.209		1.236.100		1.205.958

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria (reeds onderdeel van 4.4.1.1) ten laste van het resultaat gebracht:

	2016		Begroot 2016		2015	
	€	€	€	€	€	€
4.4.1.1.1	Controle van de jaarrekening	13.144		15.000		12.064
4.4.1.1.4	Andere niet-controlediensten	-		-		5.445
			13.144		15.000	17.509

Bovenstaande honoraria betreffen uitsluitend de werkzaamheden die bij de Stichting zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties). De kosten voor de controle zijn inclusief bekostiging en omzetbelasting.

6 Financiële baten en lasten

6.1 Financiële baten

	<u>2016</u>		<u>Begroot 2016</u>		<u>2015</u>	
	€	€	€	€	€	€
6.1.1 Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	14.035		32.500		35.251	
Totaal financiële baten	<u>14.035</u>	<u>14.035</u>	<u>32.500</u>	<u>32.500</u>	<u>35.251</u>	<u>35.251</u>
6.2.1 Rentelasten en soortgelijke lasten	1.916		2.200		1.564	
Totaal financiële lasten	<u>1.916</u>	<u>1.916</u>	<u>2.200</u>	<u>2.200</u>	<u>1.564</u>	<u>1.564</u>

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij

Statutaire naam	Juridische vorm 2016	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2016	Resultaat jaar 2016	Omzet 2016	Verklaring art. 2:403 BW ja/nee	Deelname percentage	Consolidatie ja/nee
				€	€	€			
ACIS, Stichting voor Openbaar Primair Onderwijs Hoeksche Waard	Stichting	Puttershoek	4	5.874.492	232.906	18.384.512	Nee	0%	Nee
Koers VO *	Stichting	Rotterdam	4	2.035.992	8.194	8.369.980	Nee	0%	Nee
Totaal				<u>7.910.484</u>	<u>241.100</u>	<u>26.754.492</u>			

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

* De cijfers van Stichting Koers VO zijn de cijfers uit de jaarrekening 2015 van Koers VO omdat de cijfers 2016 nog niet beschikbaar zijn.

Verbonden partij	Omschrijving doelstelling	Samenstelling van bestuur en directie	
ACIS, Stichting voor Openbaar Primair Onderwijs Hoeksche Waard	Het verzorgen van (speciaal) basisonderwijs Zorgen voor een dekkend aanbod van onderwijs en ondersteuning	Voorzitter:	L.J. van Heeren
Koers VO		Overige bestuursleden:	G.H. Dennenboom
		Voorzitter:	J.M. van der Have
		Overige leden	M. Dekkers

De transacties tussen de instelling en de met haar verbonden partijen zijn:

Verbonden partij	Transactie	2016	2015
		€	€
ACIS, Stichting voor Openbaar Primair Onderwijs Hoeksche Waard	Detachering personeelsleden	53.556	31.401
ACIS, Stichting voor Openbaar Primair Onderwijs Hoeksche Waard	Overige transacties	9.932	-
Koers VO	Ondersteuningsplan (Samenwerkingsverband)	56.567	37.800
		<u>120.055</u>	<u>69.201</u>

VERANTWOORDING SUBSIDIES

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

(Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a en EZ regelingen betrekking hebbend op de EZ subsidies)

G1-B Uitgebreid gespecificeerd

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m		Lasten t/m	Stand 1-1-2016	Ontvangen in		Lasten in	Vrijval niet besteed in 2016	Stand ultimo 2016	Prestatie afgerond Ja / Nee
	Kenmerk	Datum		2015	2015			2016	2016				
			€	€	€	€	€	€	€	€	€		
Lerarenbeurs	776456-1	17-08-2016	67.192	-	-	-	-	67.192	67.192	-	-	-	Ja
Zij-instroom	646486-1	31-12-2014	20.000	20.000	20.000	-	-	-	-	-	-	-	Ja
Totaal			87.192	20.000	20.000	-	-	67.192	67.192	-	-	-	

WNT: WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. De WNT schrijft voor dat de beloning van topfunctionarissen verantwoord dient te worden in de jaarrekening, ook als de beloning beneden de norm blijft. Voor overige functionarissen geldt publicatieplicht alleen als de norm overschreden wordt.

Indeling en bezoldigingsklasse

De indeling van de rechtspersonen of instellingen over de bezoldigingsklassen gebeurt op basis van drie generieke instellingscriteria te weten:

- (a) de gemiddelde totale baten per kalenderjaar
- (b) het gemiddelde aantal leerlingen, deelnemers of studenten, en
- (c) het gewogen aantal onderwijssoorten of -sectoren.

Deze instellingscriteria bieden een weergave van de zwaarte van de functie van de topfunctionaris gebaseerd op functiewaarderingsverhoudingen. Gezamenlijk geven de criteria een indicatie van de complexiteit van de betreffende bestuursfunctie.

Voor ieder criterium wordt een schaal gehanteerd. Uit de score op die schaal volgt een aantal complexiteitspunten. Het totaal van deze complexiteitspunten bepaalt in welke bezoldigingsklasse de rechtspersoon of instelling valt en welk bezoldigingsmaximum daarmee van toepassing is op de topfunctionaris(sen). Voor de bepaling van de complexiteitspunten verwijzen wij naar de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren.

Complexiteitspunten

	2016
Gemiddelde totale baten	4
Gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten	1
Gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	3
Totaal aantal complexiteitspunten	8
Bezoldigingsklasse	C
Bezoldigingsmaximum	€ 128.000

Afwijkende bezoldiging

Er is geen afwijkende bezoldiging van toepassing voor het verslagjaar 2016.

WNT: WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR**Leidinggevend topfunctionaris met dienstbetrekking of zonder dienstbetrekking vanaf 13e maand van de functievervulling en gewezen topfunctionaris**

De volgende leidinggevend topfunctionarissen met dienstbetrekking of zonder dienstbetrekking vanaf 13e maand van de functievervulling en gewezen

Dienstbetrekking in 2016

Aanhef	De heer
Voorletters	L.J.
Tussenvoegsel	van
Achternaam	Heeren
Functie(s)	Voorzitter CvB
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja
Aanvang functie in verslagjaar	01-01
Afloop functie in verslagjaar	31-12
Taakomvang (fte)	0,40
Gewezen topfunctionaris	Nee

Bezoldiging 2016

Beloning	49.985	
Belastbare onkostenvergoeding	-	
Beloning betaalbaar op termijn	6.099	
Subtotaal bezoldiging	56.084	
Onverschuldigd betaald bedrag bezoldiging	4.884	
Totale bezoldiging	51.200	
Afwijkend WNT-maximum		
Individueel WNT-maximum	51.200	
Motivering overschrijding bezoldigings-norm	Overgangsrecht	ingtaande 2016
Toelichting overschrijding bezoldigingsnorm	n.v.t.	

Gegevens 2015

Aanvang functie voorgaand verslagjaar	01-01
Afloop functie voorgaand verslagjaar	31-12
taak omvang voorgaand verslagjaar (fte)	0,40
Beloning in voorgaand verslagjaar	51.718
Belastbare onkostenvergoeding in voorgaand verslagjaar	-
Beloning betaalbaar op termijn in voorgaand verslagjaar	9.091
Totale bezoldiging in voorgaand verslagjaar	60.809

Ontslaguitkering 2016

Uitkering wegens beëindiging dienstverband	
Onverschuldigd betaald bedrag ontslaguitkering	
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	
Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband, betaald in verslagjaar	
Individueel WNT-maximum ontslaguitkering	
(Voorgaande) functies	
Jaar einde dienstverband	
Motivering overschrijding ontslaguitkeringsnorm	
Toelichting overschrijding ontslaguitkeringsnorm	

Leidinggevend topfunctionaris zonder dienstbetrekking maand 1 - 12 van de functievervulling

Niet van toepassing, er zijn geen leidinggevend topfunctionarissen zonder dienstbetrekking maand 1- 12 van de functievervulling.

WNT: WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR**Toezichthoudend topfunctionaris**

De volgende toezichthoudend topfunctionarissen zijn in de tabel hieronder opgenomen.

Dienstbetrekking 2016					
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Aanhef	De heer	De heer	De heer	De heer	De heer
Voorletters	B.	C.J.	J.	J.G.	P.M.A.
Tussenvoegsel	de	de	van de		
Achternaam	Koning	Liefde	Linden	Onnink	Homminga
Funcie categorie	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang functie in verslagjaar	01-01	01-01	01-01	01-01	01-01
Afloop functie in verslagjaar	31-12	31-12	31-12	31-12	31-12

Bezoldiging 2016					
Beloning	4.197	2.904	2.904	2.902	2.904
Belastbare onkostenvergoeding	0	0	0	0	0
Beloning betaalbaar op termijn	0	0	0	0	0
Subtotaal bezoldiging	4.197	2.904	2.904	2.902	2.904
Onverschuldigd betaald bedrag bezoldiging	-	-	-	-	-
Totale bezoldiging	4.197	2.904	2.904	2.902	2.904
Afwijkend WNT-maximum					
Individueel WNT-maximum	19.200	12.800	12.800	12.800	12.800
Motivering overschrijding bezoldigingsnorm					
Toelichting overschrijding bezoldigingsnorm					

Gegevens 2015					
Aanvang functie voorgaand verslagjaar	01-01	01-01	01-01	01-01	01-01
Afloop functie voorgaand verslagjaar	31-12	31-12	31-12	31-12	31-12
Beloning in voorgaand verslagjaar	3.802	2.300	2.300	2.300	2.300
Belastbare onkostenvergoeding in voorgaand verslagjaar	0	0	0	0	0
Beloning betaalbaar op termijn in voorgaand verslagjaar	0	0	0	0	0
Totale bezoldiging in voorgaand verslagjaar	3.802	2.300	2.300	2.300	2.300

Ontslaguitkering 2016					
Uitkering wegens beëindiging dienstverband					
Onverschuldigd betaald bedrag ontslaguitkering					
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband					
Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband, betaald in verslagjaar					
Individueel WNT-maximum ontslaguitkering (Voorgaande) functies					
Jaar einde dienstverband					
Motivering overschrijding ontslaguitkeringsnorm					
Toelichting overschrijding ontslaguitkeringsnorm					

Niet-topfunctionarissen boven de norm

Niet van toepassing, er zijn geen niet-topfunctionarissen boven de norm.

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die hier dienen te worden toegelicht.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN**Rechten**

Er zijn geen niet uit balans blijvende rechten die hier moeten worden toegelicht.

Verplichtingen

De volgende niet uit balans blijvende verplichtingen worden hieronder toegelicht.

Vlg Nr.	Leverancier	Periode van t/m		Loop-	Bedrag per	Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag
				tijd	maand	verslag-jaar	< 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	totaal
				Mndn	€	€	€	€	€	€
1	DVEP	1-1-2015	31-12-2020	72	6.074	40.691	72.888	218.664	-	291.552
2	Dyade Zuid-West Nederland	1-1-2017	31-12-2017	12	4.860	75.419	58.320	-	-	58.320
3	ISO Groep	1-5-2013	30-4-2019	72	1.344	24.824	16.128	48.384	-	64.512
3	Grenke	1-4-2015	31-3-2021	72	2.067	23.071	24.808	99.234	24.808	148.851

BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

Statutaire regeling inzake bestemming resultaat

Er is statutair niets geregeld inzake de bestemming van het resultaat.

Bestemming van het resultaat

		Resultaat 2016		
		€	€	€
2.1.1	Algemene reserve (publiek)			141
	Totaal resultaat			<u>141</u>

ONDERTEKENING

Puttershoek, 20 april 2016

Stichting O.V.O. Hoeksche Waard

L.J. van Heeren
College van Bestuur

B. de Koning
Voorzitter

C.J. de Liefde

J. van der Linden

J.G. Onnink

P.M.A. Homminga

Stichting O.V.O. Hoeksche Waard
Biezenvijver 5
Puttershoek

(o[]vo]

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Pagina voor de controleverklaring
(beslaat vijf pagina's)

(o[]vo]

Pagina voor de controleverklaring
(beslaat vijf pagina's)

(o[]vo]

Pagina voor de controleverklaring
(beslaat vijf pagina's)

(o[]vo]

Pagina voor de controleverklaring
(beslaat vijf pagina's)

(o[]vo]

Pagina voor de controleverklaring
(beslaat vijf pagina's)